

Lucifer

Joost van den Vondel

bron

Joost van den Vondel, *Lucifer*. Abraham de Wees, Amsterdam 1654

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/vond001luci01_01/colofon.php

© 2011 dbnl

Den onverwinnelijksten vorst en heere, Den Heere Ferdinandus III.

Gekoren Roomschen keizer, Altijt Vermeerder des Rijcks.

Gelijk de Goddelijke Majesteit in een ongenaekbaer licht gezeten is; zoo zit oock de weereltsche Mogentheit, die haer licht uit Godt scheidt, en de Godtheit afbeeldt, in haeren glans verheerlijckt: maer gelijk de Godtheit, of liever opperste Goetheit, den allerminsten en ootmoedigen met den toegang tot haren troon, begenadicht; zoo gewaerdicht de tijdelijcke Mogentheit ook den allerkleinsten dat hy zich eerbiedigh voor haere voeten vernedere. Op deze hoop verstout zich mijne

IV

Zanggodin, van verre, aen uwe Keizerl: Majesteit op te offeren dit treurspel van Lucifer, wiens stijl wel rijckelijck de deftigheit en staetigheit vereischt, waer van de Poet spreeckt:

Omne genus scripti gravitate Tragaedia vincit;

*Hoe hoogh men drave in stijl, en toon,
Het Treurspel spant alleen de kroon;*

Doch wat aen de vereischte hoochdraventheit des stijls ontbreekt, dat zal de toneelstof, titel en naem en doorluchtigheit des persoons vergoeden, die hier, ten spiegel van alle ondanckbaere staetzuchtigen, zijn treurtooneel, den hemel, bekleet; waer uit hy, die zich vermat aen Godts zijde te zitten, en Gode gelijk te worden, verstooten, en rechtvaerdighlijck ter eeuwige duisternisse verdoemt wert. Op dit rampzalige voorbeeld van Lucifer, den Aertsengel, en eerst heerlijksten boven alle Enge-

len, volghden sedert, bykans alle eeuwen door, de wederspannige geweldenaers, waer van oude en jonge historien getuigen, en toonen hoe geweld, doortraptheit, en listige aenslagen der ongerechten, met glimp en schijn van wettigheid vermomt, ydel en krachteloos zijn, zo lang Godts Voorzienigheid de geheiligde Maghten en Stammen hanthaeft, tot rust en veiligheid van allerhande Staeten, die, zonder een wettigh Opperhoofd, in geene burgerlijcke gemeenschap kunnen bestaen: waerom Godts orakel zelf, den menschelijcken geslachte ten beste, deze Mogentheit, als zijn eige, in eenen adem, bevesticht, gebiedende Gode en den Keizer elck hun recht te geven. Christenrijck doorgaends, gelijk een schip in de wilde zee, aen alle kanten, en tegenwoordigh van Turck

en Tarter, bestormt, en in noot van schipbreucke, vereischt ten hoogste deze eendrachtige eerbiedigheit tot het Keizerdom, om den algemeenen erfvyant des Christen naems te stuiten, en den Rijksbodem en zijne grenzen, tegens den inbreuck der woeste volcken te veiligen en te stercken; waerom Godt te danken is, dat het hem beliefde 't Gezagh en de Kroon des H. Roomschen Rijcx, voor 's Vaders overlijden, op den jongsten Rijxdagh, in den Zone *Ferdinandus den IV* te verzekeren; een zegen, waer op zoo vele volcken moet draegen, en de tooneeltrompet van onze Nederduitsche Zanggodinne te moediger, voor den troon van Hooghduitschlant, den overwonnen Lucifer, in Michaëls triomfstaetsie, ommevoert.

Uwe Keizerlijcke Majesteits
alleroetmoedighste dienaer,
J.V. VONDEL.

Op de afbeeldinge van Keizerlijke Majesteit, Ferdinandus den Derden,

Toen *Ioachimus Sandrart van Stockou* my, uit Weenen in Oostenrijck, zijn Majesteits afbeeldinge, met haer loofwerck en sieraden, vereerde

DEUS NOBIS HAEC OTIA FECIT.

*DE Zon van Oostenrijck verheft haer schoone straelen,
 Uit schaduwen van kunst, veel schooner in elx oogh,
 Dewijlze, in haeren troon gestegen hemelhoogh,
 Zich niet ontziet zoo laegh op ons gezicht te daelen.
 De derde FERDINAND, geschapen tot regeeren,
 Gelijck een tweede August, en Vader van de pais
 Zijn' Zoon de heirbaen wijst naer 't hemelsche palais,
 En leert met wapenen van Vrede triomfeeren.
 Gezegt is het Rijck, gezegt zijn de volcken
 Daer zijn voorzienigheit genadigh 't oogh op houdt,
 En hem de Weeghschael wort van 't heyligh Recht betrouwt
 Een Arent broght zijn zwaert en scepter uit de wolcken.
 Een kroon verciert het hoofd, ter heerschappy gewijt:
 Dit Hoofd verciert de Kroon, en schept een' gulden tijt.*

Berecht aen alle kunstgenooten, en Begunstigers der Toneelspelen.

Hier wort u, om uwen kunst-yver weder t'ontsteeken, en uwen geest teffens te stichten en te verquicken, het heiligh treurtooneel, dat den Hemel afbeeldt, opgeschoven. De groote Aertsengelen, Lucifer, en Michaeël, elck met hunne aenhangelingen van wederzijde gesterckt, komen de stellaedje te stoffeeren, en hun rollen spelen. Het toneel en de personaedjen zijn zeker zoodanigh, en zoo heerlijk, datze eenen heerlijcker styl vereischen, en hooger laerzen dan ick haer weet aen te trecken. Niemant, die de spraek van d'onfeilbaere orakelen des goddelijcken Geests verstaet, zal oordeelen dat wy een gedichtsel van Salmeon bybrengen, die midden in Elis, op zynen wagen en metaele brugh, Iupijn braveerende, en met een brandende fackel den blixem en donder nabootsende, van den donder geslagen wert: nochte wy vernieuwen hier geen grijze fabel van den Reuzenstrijt, onder wiens schorsse de Poëzy hare toehoorders reuckelooze verwaentheit, en godtlooze kerckschenderyen zocht te verleeren, en natuurkennis in te boezemen; namelijk, dat lucht, en winden, in den hollen buick en het zwavelachtige ingewant der aerde, beslooten, by wylen ademtocht zoekende, met geweld van geborste steenrotsen, roock en smoock, en vlammen, en aerdbevingen, en schrickelijck geluit, uitbersten, en hemelhoogh opgesteegen, in het neêrstorten, den gront van lant en zee met assche en steenen bestulpen, en ophoopen. Onder de Profeeten verzekeren ons van den afval des Aertsengels, en zynen aenhang, Izaias, en Ezechiël; by den Euangelist, Christus, het allerwaerachtighste orakel, ons met eene stem uyt den hemel bevolen te hooren; Sint Peter, de Prins der Apostelen, en endelijck Iudas Thaddeus, zyn getrouwe Apostel; welcker spreucken waardigh zijn in eeuwich dia-

mant, en waerdiger in onze harten geprint te worden. Izaïas roept: O Lucifer, die vroegh opgingt, hoe zijt ghe ter aerde geploft? die de volcken quetste, in uw harte spraeckt: Ick wil in den hemel stijgen, mijnen stoel boven Godts gestarnte verheffen, op den bergh des verbondts aen de noordzijde zitten. Ick wil boven de hooge wolcken steigeren, den Allerhooghsten gelijk worden: maer ghy zult ter helle toe, in den poel des afgronts, vernedert worden. Godt spreeckt door Ezechiël aldus: Ghy zijt een uitgedruckte gelijckenis, vol wijsheit, en volkomen schoon. Ghy waert in de weelde van Godts paradijs, bekleet met allerhande kostelijcke steenen, sardis, en topazen, en jaspis, en chrizoliten, en onix, en beril, safier, en karbonkel, en smaragden: gout was uw cieraet. Op den dagh uwer scheppinge waren uwe schalmeien vaerdigh. Ghy breide u uit, gelijk een beschaduwende Cherubijn, en ick zette u op Godts bergh. Ghy wandelde midden onder de blaeckende steenen. Ghy waert volschapen in uwen tredt, van den dage uwer scheppinge aen, tot dat men u op boosheit betrapte. Beide deze spreucken slaen, naer den letterlijcken zin, d'eene op den Koning van Babilon, d'andere op den Koning van Tyrus, die, by Lucifer, in hunne heerlijkheit en hooghmoet, geleecken, bestraft en gedreight worden. JESUS Christus ziet mede op den val van den weërspannigen Lucifer, daar hy zeght: Ick zag den Satan, gelijk eenen blixem, uit den hemel vallen; oock Sint Peter, zeggende: Godt heeft de Engelen, die zondighden, niet verschoont, maer, met de koorden der helle afgeruckt, in den afgront overgelevert, om gepijnicht, en ten oordeele bewaert te worden; en Thaddeus ontvouwt den afval der Engelen, en hun misdaet, en de straf daer op gevolght, zonder eenige bewimpelinge, beknopt op deze wijze: Doch hy heeft de Engelen, die hunne hoogheit niet bewaerden, maer hun behuizinge verlieten, met eeuwige banden van duisternisse, tegens het oordeel des grooten Godts bewaert. Wy stuit en dan met deze goude spreucken, en inzonderheit met Sint Peter, en Iudas Thaddeus, afgezanten des Konings aller Koningen, gelijk op eenen diamanten schilt, alle de pylen der ongeloovigen, die de zekerheit

van der Geesten afval zouden durven in twijfeltrecken. Behalve dit onderstut ons ten overvloed doorgaends d'eendrachtige en eerwaardighste aeloutheit der godtvruchtige Outvaderen, die inden gront dezer geschiedenis overeenstemmen: doch om de Kunstgenooten niet op te houden, zullenwe ons met drie plaetzen genoegen; d'eerste getrocken uit den heiligen Cypriaen, Bisschop en Martelaer te Karthago, daer hy schrijft: Hy, die te vore door een Engelsche Majesteit ondersteunt, Gode aengenaem en waert was, borst, toen hy den mensch naer Godts beelt geschapen zagh, door eenen boosaerdigen naeryver uit, hem door ingeven van dien naeryver niet eer ten val brengende, voor dat hy zelf door dien naeryver ter neer gestort lagh, gevangen eer hy ving, bedorven was eer hy hem bedorf; terwijl hy, van Nijdigheit aengeprickelt, den mensche van de genade der onsterfelijckheit, hem geschoncken, beroofde, en zelf oock verloor het gene hy te vore hadde. *De groote Gregorius bestelt ons de tweede spreuck*: Dees afvallige Engel, geschapen om boven d'andere regementen der Engelen uit te blincken, is door zijn hoovaerdy zulx ter neder gestort, dat hy nu de heerschappye der stantvastige Engelen onderworpen blijft. *Het derde en leste bewijs scheppen wy uit de predikatien van den honighvloey enden Bernardus*: Schuwte de hoovaerdy: ick bidde u schuwte toch. d' oirsprong van alle overtredinge is hoovaerdy, die Lucifer zelf, klaerder dan all starren uytblinckende, met een eeuwige duisternisse heeft verdonckert, zy heeft niet alleen eenen Engel, maer den oppersten van alle Engelen in eenen Duivel verandert. *De Hoovaerdy en Nijdigheit, twee oir zaecken of aenstokers van dezen afgrijsselijcken brant van tweedraght en oorloge hebben wy uitgedrukt, onder het gespan van twee bestarnde dieren, den Leeuw, en den Draeck, die voor Lucifers oorloghs wagen gespannen, hem tegens Godt en Michaël aenvoeren; aengezien dese dieren twee zinnebeelden van deze hoofdgebreken verstrecken: want de Leeuw, der dieren Koning, gemoedicht door zijne krachten, acht uit verwaentheit niemant boven zich zelve; en de Nijdigheit quetst met haere tong den benijden van verre, gelijk de Draeck, met het schieten van zijn vergift, zijnen van verre quetst. Sint Augustijn, deze*

twee hoofdgebreken Lucifer toe-eigenende, maelt ons den aert der zelve levendigh af, en zeit dat de Hoovaerdy is een liefde tot zyn eige grootsheit; maer de Nydigheit een haetster van eens anders geluck: waer uit klaer genoegh blijkt wat hier uit geboren wort: want een iegelijck, zeit hy, die zyn eige grootsheit bemint, benijt zyns gelijcken, naer dienze met hem gelijck staen; of benijt zynen minder, op dat die hem niet gelijck werde; of die grooter zyn dan hy, om datze boven hem staen. Nu dewyl de dieren zelfs van verdoemde Geesten misbruickt en bezeten worden, gelijck in den aenvang de Paradijsslang, en in de heileeuwe de zwijnskudden, die met een groot gedruis in zee stortten; en dewyl de gestarnten aen den hemel zelfs by dieren afgetekent, oock by de Profeeten gedacht worden; gelijck de Pleiades of Zevenstar, en Arcturus, Orion, en Lucifer; zoo gelieve het u de weeligheit en leerzaamheit der tooneelpoëzye te vergeven, dat de rampzalige Geesten zich op ons tooneel hier mede wapenen, en verweeren: want den helschen gedroghten niets eigener is dan slimme treken, en het misbruick der schepselen en elementen, tot afbreuck van d'eere en naem des Allerhooghsten, zoo verre hy dit gehengt. Sint Ian, in zyne openbaringe, beelt de hemelsche geheimenissen, en den strijt in den hemel, door den Draeck uit, wiens staert nasleipte het derde deel der starren, by de Godtgeleerden op d'afvallige Engelen geduit; waerom men in Poëzye de gebloemde wijze van spreken niet al te neuswijs behoort te ziften, nochte naer de scherpzinnigheit der schoollessen te regelen. Oock moeten wy onderscheiden de tweederhande personaedjen, die dit tooneel betreden, namelijk quaetwillige en goede Engelen, die een ieder hun eige rol spelen; gelijck Cicero en de voeghelijckheit zelf ons elcke personaedje, naer heuren staet en aert, leeren uitbeelden. Ondertusschen ontkennen wy geensins dat heilige stof den tooneeldichter nauwer verbint, en intoomt dan weereltsche historien, of Heidensche verziensels; onaengesien d'oude en befaemde hantvest der Poëzye, by Horatius Flakkus, in zyne Dichtkunste, met deze vaerzen uitgedruckt:

De Schilder en Poëet ontfingen beide een macht
Van alles te bestaen wat elck zich dienstigh acht.

Doch hier dient inzonderheit aengetekent hoe wy; om den naeryver der hooghmoedige en nydige Geesten te heftiger t'ontsteken, den Engelen de

geheimenis van het toekomende menschworden des Woorts, door den Aertsengel Gabriël, Gezant en Geheimenistolck der Godtheit, eenighzins ontdekken; hier in [onder verbeteringe] volgende, niet het gevoelen der meesten, maer zommiger Godtgeleerden, naerdien dit ons treurtafereel rijcker stof en luister by zet; zonder dat wy evenwel, in dit punt, noch in andere omstandigheden van oirzaken, tijt, plaetse, en wijze, [waer van wy ons dienden, om dit Treurspel krachtiger, heerlijcker, gevoeglijcker en leerzamer uit te voeren;] de rechtzinnige waerheit opzettelijck willen in het licht staen, of iet, naer ons eige vonden, en goetduncken, vast stellen. Sint Pauwels, Godtsgeheimenisschrijver aen de Hebreen, verheft zelf, benydens waerdigh genoegh, tot afbreuck van het Rijck der logenen en verleidende Geesten, de heerlijckheit maght en Godtheit van het menschgeworden Woort, door zijn uitsteekentheit boven alle Engelen, in naem, in zoonschap, en erfgenaemschap, in het aenbidden der Engelen, in zijne zalvinge, in zijne verheffinge aen Godts rechte hant, in de eeuwigheit zijner heerschappye, als een Koning over de toekomende weerelt, en de oirzaeck en het einde aller dingen, en een gekroont Hoofd der menschen en Engelen, zijne aenbidders, Godts boden, en geesten, gezonden ten dienst der menschen, erfgenaemen der zaligheid, welcker natuur Godts Zoon, de Engelen voorbygaende, in het bloet van Abraham aenneemt. By gelegenheit van deze onschult achte ick niet ongerijmt hier ter loop iet aen te roeren tot onschult van tooneel en toneeldichteren, die Bybelstof voorstellen, naer dienze by wijlen opspraeck onderworpen zijn; gelijk trouwen 's menschen zinnelijckheit verscheiden is, en d'ongelijcke getempertheit der herssenen veroirzaeckt dat d'een treck tot een zelve zaeck heeft, die den anderen tegens het hart steeckt. Alle eerlijcke kunsten en oefeningen hebben haere be-yveraers, en tegenwrijters, oock haer recht gebruik, en misbruick. De heilige treurspeldichters hebben, onder de oude Hebreen, tot hun voorbeelt den Poeët Ezechiël, die den uittocht der twalef Stammen uit Egypten in Griex nagelaeten heeft: onder d'eerwaerdige Outvaders hebben zy het groote licht uit den Oosten, Gregorius Nazianzener, die zelfden Gekruisten Verlosser in Griecksche tooneelvaerzen uitbeelde; gelijk wy noch van wijlen den Koninglijcken Gezant, Hugo de Groot, dat groote licht der geleert-

heit en vromigheid onzer eeuw, Sint Gregorius spoor naerstrevende, voor zijn treurspel van den Gekruisten, in Latijn beschreven, en dien onverganklijcken en stichtigen arbeit eer en danckbaerheit schuldigh blyven. Onder d'Engelsche Onroomschen heeft de geleerde pen van Richard Baker, Lucifer en al den handel der oproerige Geesten, oock vry breet in't rymeloos uitgestreecken. Wel is waer dat de Vaders der oude Kercke de gekristende tooneelspeelders buiten de gemeenschap der Kercke keerden, en het tooneelspel van dien tijd heftigh bestreden: maer let men'er wel op, de tijt en reden van dien was heel anders gelegen. De weerelt lagh toen noch diep, op veele plaetsen, in Heidensche afgoderye verzoncken. De gront des Christendoms was noch onbestorven, en de toneelspelen werden Cybele, der gedroomde Goden moeder, een groote afgodinne, ter eere gespeelt, en gehouden voor een verdienstig middel om hier door lantplaegen van den hals des volcx af te keeren. Sint Augustijn getuight, hoe de Heidensche Aertspriester, een bedienaer van Numaes instellingen en afgodendienst, te Rome, ter oirzaecke van een zwaere peste, de tooneelspelen eerst instelde, en door zijn gezagh bekrachtighde. Scaliger zelfbekent datze, om de gezontheit des volx te verwerven, door ingeven van de Sibille ingestelt waren; in voegen dat dit spelen eigentlijck streckte tot een krachtigh voedtsel van de blinde afgoderye des Heidendoms, en verheffinge der afgoden; een ingekankerde gruwel, wiens uitroien den eersten kruishelden, en de geduurigh worstelende Kercke op zoo veel zweet en bloet stont, maar nu lang uitgestorven, geene voetstappen in Europe laet. Dat dan de H. Outvaders die tooneelen hierom, en te gelijk om het bederf der zeden, en andere openbaere en schaemteloze misbruicken van naeckte jongelingen, vrouwen en maeghden, en andere vailigheden, bestrafden, was noodigh en loflijk, gelijk het in dien gevalle noch zoude zijn. Dit nu overgeslagen, laet ons het nut en den oirbaer van stichtelijcke en vermaeckelijcke spelen niet te licht wechworpen. Heilige en eerlijcke voorbeelden dienen ten spiegel, om deught en Godtvruchtigheit t'omhelzen; gebreken, en d'elenden, daer aen gehecht, te schuwen. Het wit en oogherck der wettige Treurspelen is de menschen te vermorwen door schrick, en medoogen. Scholieren, en opluickende jongkheit worden door spelen, in talen, welsprekentheit, wijsheit, tucht, en

goede zeden, en manieren, geoëffent, en dit zet, in de teere gemoeden en zinnen, een ploy van voeghelijckheit en geschicktheit, die hun, tot in den ouderdom toe, byblyven, en aenhangen: ja het gebeurt by wijlen dat overvliegende vernuften, by gene gemene middelen te buigen noch te verzetten, door spitsvondigheden en hooghdravenden tooneelstyl geraeckt, en, buiten hun eigen vermoeden, getrocken worden: gelijk een edele luitsnaer geluit geeft, en antwoordt, zoo dra heur weërgade, van de zelve natuure en aert, en op eenen gelijcken toon, en andere luit gespannen, getokkelt wort van een geestige hant, die, alspeelende den tuimelgeest uit eenen bezeten en verstockten Saul dryven kan. De historien der eerste Kercke bezegelen dit met de gedenckwaerdige voorbeelden van Genesius en Ardaleo, beide toneelspeelders, in den Schouburgh door den Heiligen Geest verlicht, en bekeert; terwylze, onder het spelen, den Christenschen Godtsdienst willende beschimpen, overtuight wierden van de waerheit, diese geleert hadden, uit hun deftige speelrollen, doorgaends beter gestoffeert met pit van wijsheit dan laffe redenen, uuren langh in den wint gestroit, en eer verdrietigh dan leerachtigh. Men worpt ons, ten opzichte van Bybelstoffe, voor, dat men geen spel met heilige zaecken behoorden te spelen; en zeker dit zou wat schyns hebben in onze taele, die juist het woort Spel mede brenght: maer wie slechts een woort of anderhalf Griecks kan uitstamelen, weet wel dat dit woort by Griecken en Latynen geen gebruik heeft in dien zin: want TRAGOEDIA is een koppelwoort, en betekent eigentlijck Bockezang, naer der herderen wedgezangen, ingestelt om met zingen eenen bock te winnen, uit welcke gewoonte de treurzangen, en sedert de toneelspelen, hunnen oirsprong namen: en wil men ons immers dus ongenadigh knuffelen om het woort Spel, waer blyvenwe dan met orgelspel, Davids harp- en zangspel', en het spel van tien snaren, en ander fluit- en snaerespel, by verscheidenheit van Onroomschen, in hunne vergaderingen ingevoert? Wie dan dit onderscheit vat, zal wel het misbruick der toneelkunste bestraffende, het rechtmaetigh gebruik niet ongenadigh vallen, en dezen heerlijcken ja goddelijcken vont, een eerlijcke uytspanninge, en honighzoete verquickinge van 's levens moeielijckheden, de jeught, en kunstbeminnde burgerye niet misgunnen; op dat wy, hier door gemoedight, Luci-

fer met meer yvers ten Treurtooneele voeren, daer hy endelijck, van Godts blixem getroffen, ter helle stort, ten klaeren spiegel van alle ondanckbaere staetzuchtigen, die zich stoutelijck tegens de geheilighde Maghten; en Majesteiten, en wettige Overheden durven verheffen.

Inhoudt.

LUcifer, d'Aertsengel, opperste, en doorluchtigste boven alle Engelen, hoovaerdigh en staetzuchtigh, uit blinde liefde tot zijn eige, benijde Godts onbepaelde grootheit, oock den mensch, naer Godts beelt geschapen, en in het weeligh Paradijs met de heerschappye des aerdtbodems begifticht. Hy benijde Godt en den mensch te meer, toen Gabriël, Godts Herout, alle Engelen voor dienstbare Geesten verklaerde, en de geheimenissen van Godts toekomende menschworden hun ontdeckte; waer door het Engelsdom voorbygegaen, de waerachtige menschelijcke natuur, met de Godtheit vereenight, een gelijcke maght en Majesteit te verwachten stont: waerom de hoovaerdige en nijdige Geest, poogende zich zelve Gode gelijk te stellen, en den mensch buiten den hemel te houden, door zijne medestanders, ontelbaere Engelen oprockende, wapende, en tegens Michaël, 's hemels Veltheer, en zijne heirkrachten, onaengezien Rafaëls waarschuwinge, aenvoerde; en afgestreden, na de neêrtaegh, uit wraecke den eersten mensch, en in hem alle zijne nakomelingen, ten val broght, en hy self met zijne weerspanningen ter helle gestort, en eeuwich verdoemt wert.

Het toneel is in den hemel.

Personaedjen.

BELSEBUB, } *wederspannige Oversten.*

BELIAL, } *wederspannige Oversten.*

APOLLION, } *wederspannige Oversten.*

GABRIËL, *Godts Geheimenistolck.*

REY VAN ENGELEN.

LUCIFER, *Stedehouder.*

LUICIFERISTEN, *Oproerige Geesten.*

MICHAËL, *Veltheer.*

RAFAËL, *Beschermer-engel.*

URIËL, *Michaëls Schiltknaep.*

Lucifer. Treurspel.

Het eerste bedryf.

Belzebub. Belial. Apollion.

MYn Belial ging heene op lucht en vleugels dryven,
 Om uit te zien waer ons Apollion magh blyven.
 Vorst Lucifer zondt hem, tot dezen toght bequaem,
 Naer 't aertrijck, op dat hy eens nader kennis naem'
 Van Adams heil en staet, waer in d'Almogentheden
 Hem stelden, het wort tyt om weder van beneden
 Te keeren hier te stede: ick gis hy is niet veer.
 Een wacker dienaer vlieght op 't wencken van zyn' Heer;
 En stut zyn meesters troon getrou met hals en schouder.

Bel.

Heer Belzebub, ghy Raet van 's hemels Stedehouder,
 Hy steigert steil, van kreits in kreits, op ons gezicht.
 Hy streeft den wint voorby, en laet een spoor van licht
 En glanssen achter zich, waer zyn gezwinde wiecken
 De wolcken breecken. hy begint ons lucht te riecken,
 In eenen andren dagh en schooner zommeschyn,
 Daer 't licht zich spiegelt in het blaeuwe kristalyn.
 De hemelklooten zien met hun gezicht, van onder,
 Terwyl hy ryst, hem na, een ieder in 't byzonder,
 Verwondert om dien vaert en goddelycken zwier,
 Die hun geen Engel schynt, maer eer een vliegend vier.
 Geen star verschiet zoo snel. hier komt hy aengesteegen,
 Met eenen gouden tack, en heeft de steile wegen
 Voorspoedigh afgeleit.

Belz.

Wat brengt Apollion?

Apol.

Heer Belzebub, ick heb, zoo vlytigh als ick kon,
 Het laegh gewest bespriet, en offere u de vruchten,
 Zoo diep beneden ons, in andre zon en luchten,

Gesprooten: oordeel, uit de vruchten, van het lant,
En van den hof, door Godt gezegent, en geplant,
Tot wellust van den mensch.

Belz.

ick zie de goude blaeden,
Met perlen van de lucht, den zilvren dau, gelaeden.
Hoe lieflijck rieckt dit loof, dat zijne verf behoudt!
Hoe gloeit dit vrolijck ooft van karmozijn, en gout!
't Waer jammer zoo men dit ontwijde met de handen.
't Gezicht bekoort den mont. wie zou niet watertanden
Naer aertsche leckerny? hy walght van onzen dagh,
En hemelsch mann', die 't ooft der aerde plucken magh.
Men zou ons Paradijs om Adams hof verwenschen.
't Geluck der Engelen moet wijcken voor de menschen.

Apol.

Niet waer, heer Belzebub? al schijnt de hemel hoogh,
Wy leggen veel te laegh. het geen ick met mijn oogh
Gezien heb, mistme niet. 't vermaeck van 's weerelts hoven,
Een eenigh Eden gaet ons Paradijs te boven.

Belz.

Laet hooren watghe zaeght: wy luistren t'zamen toe.

Apol.

'k Verzwijgh mijn heenevaert, om niet te reppen hoe
Gezwint ick nedersteegh, en zonck door negen boogen,
Die, sneller dan een pijl, rontom hun midpunt vloogen.
Het radt der zinnen kan zoo snel niet ommeslaen,
In ons gedachten, als ick, laeger dan de maen
En wolcken, afgegleên, bleef hangen op mijn pennen,
Om 't Oostersche gewest en lantschap t'onderkennen,
Op 't aenzicht van den kloot, daer d'Oceaan om spoelt,
Waer in zoo menigh slagh van zeegedroghten woelt.
Van verre zagh men hier een' hoogen bergh verschieten,
Waer uit een waterval, de wortel van vier vlieten,
Ten dale nederbruischt. wy streecken steil, en schuin
Voorover met ons hoeft, en rusten op de kruin
Des berghs, van waer men vlack de zalige landouwen
Der onderweereelt en haer weelde kon aenschouwen.

Belz.

Nu schilder ons den hof, en zijn gestaltenis.

Apol.

De hof valt ront, gelijk de kloot der weereelt is.

In 't midden rijst de bergh, waer uit de hoofbron klatert,
 Die zich in vieren deelt, en al het lant bewatert,
 Geboomte en beemden laest, en levert beecken uit,
 Zoo klaer gelijk kristal, daer geen gezicht op stuit.
 De stroomen geven slib, en koesteren de gronden.
 Hier worden Onixsteen en Bdeilion gevonden.
 Hoe klaer de hemel oock van starren blinckt, en barnt;
 Hier zaeide vrouw Natuur in steenen een gesternt,
 Dat onze starren dooft. hier blinckt het gout in d'aderen.
 Hier wou Natuur haer' schat in eenen schoot vergaderen.

Belz.

Wat zweeft 'er voor een lucht, waer by dat schepzel leeft?

Apol.

Geen Engel, onder ons, zoo zoet een' adem heeft,
 Gelijk de frissche geest, die hier den mensch bejegt,
 Het aengezicht verquickt, en alles streelt, en zegent:
 Dan zwelt de boezem der landouw' van kruut, en kleur,
 En knop, en telgh, en bloem, en allerhanden geur.
 De dan ververschtze 's nachts. het rijzen en het daelen
 Der zonne weet zijn maet, en matight zoo haer straelen
 Naer eisch van elcke plant, dat allerhande groen
 En vrucht gevonden wort, in eenerley saizoen.

Belz.

Nu maelme de gedaente en 't wezen van de menschen.

Ap.

Wie zou ons Engelsdom voor 't menschdom willen wenschē,
 Wanneer men schepzels ziet, die 't al te boven gaen,
 En onder wiens gezagh alle andre dieren staen.
 Ick zagh den ommegangh van hondertduizent dieren,
 Die op het aertrijck treen, of in de wolcken zwieren,
 Of zwemmen in den stroom, zoo ieder is gewent,
 En leven schept in zijn byzonder element.
 Wie sou een ieders aert en eigenschappen raemen
 Als Adam! want hy gafze op eene ry haer naemen.
 De berghleeuw quispelde hem aen met zijnen staert,
 En loegh den meester toe. de tiger ley zijn' aert
 Voor 's Konings voeten af. de lantstier boogh zijn' horen,
 En d'olifant zijn' snuit. de beer vergat zijn' toren.

Griffoen en adelaer quam luistren naer dien man,
 Oock draeck, en Behemoth, en zelf Leviatan.
 Noch zwygh ick welk een lof den mensch wort toegezongen
 En toegequinckeleert van 't lustpriëel, vol tongen;
 Terwyl de wint in 't loof, de beeck langs d'oevers speelt,
 En ruischt op een Muzyck, dat nimmer 't hart verveelt
 Had zich Apollion in zynen last gequeeten,
 Hy had ons hemelrijck in Adams Rijck vergeeten.

Belz.

Wat dunckt u van het paer, dat ghy beneden zaeght?

Apol.

Geen schepsel heeft om hoog mijne oogen zoo behaeght
 Als deze twee om laegh. wie kon zoo geestigh strengelen
 Het lichaem, en de ziel, en scheppen dubbele Engelen,
 Uit klaiaerde, en uit been. het lichaem, schoon van leest,
 Getuight des Scheppers kunst, die blinckt in 't aenschijn meest,
 Den spiegel van 't gemoedt. wat lidt my kon verbazen;
 Ick zagh het beelt der ziele in 't aengezicht geblazen.
 Bezit het lijf iet schoons, dat vint men hier by een.
 Een Godtheit geeft haer' glans door 's menschen oogen heen.
 De redelijcke ziel komt uit zijn troni zwieren.
 Hy heft, terwijl de stomme en redenlooze dieren
 Naer hunne voeten zien, alleen en trots het hoofd
 Ten hemel op naer Godt, zijn' Schepper, hoogh gelooft.

Belz.

Hy looft hem niet vergeefs voor zoo veel rycke gaven.

Apol.

Hy heerscht, gelijk een Godt, om wien het al moet slaven.
 D'onzichtbre ziel bestaet uit geest, en niet uit stof.
 Z'is heel in ieder lidt. het brein verstreckt haer hof.
 Zy leeft in eeuwigheit, en vreest noch roest, noch schennis.
 Z'is onbegrypelijck. voorzichtigheit, en kennis,
 En deught, en vryen wil bezitze in eygendom.
 Voor hare majesteit staen alle Geesten stom.
 De wyde weereit zal eer lang van menschen krielen.
 Zy wacht, uit luttel zaets, een rycken oegst van zielen;
 En hierom huwde Godt den man aen zyn mannin.

Belz.

Wat dunckt u van zyn ribbe, en lieve gemalin?

Apol.

Ick deckte mijn gezicht en oogen met mijn vleugelen,
 Om mijn gedachten en genegentheên te teugelen,
 Zoo dra zy my gemoete als Adam met der hant
 Haer leide door het groen, by wijlen hielt hy stant,
 Beschoudeze overzy, en onder dat beloncken
 Begon een heiligh vier zijn zuivre borst t'ontvoncken:
 Dan kuste hy zijn bruit, en zy den bruidegom:
 Dan ging de bruiloft in, met eenen wellekom
 En brant van liefde, niet te melden, maer te gissen;
 Een hooger zaligheid, die d'Engelen noch missen.
 Hoe arm is eenigheid! wy kennen geen gespan
 Van tweederhande kunne, een jongkvrouw, en een' man.
 Helaes! wy zijn misdeelt: wy weeten van geen trouwen,
 Van gade of gading, in een' hemel, zonder vrouwen.

Belz.

Zoo wort 'er met der tijdt een weerelt aengeteelt?

Apol.

Door een genot van 't schoon, in 's menschen brein gebeelt,
 En ingedruckt met kracht van d'opgespanne zinnen.
 Dat houdt dit paer verknocht. hun leven is beminnen,
 En wederminnen met een' onderlingen lust,
 Onendelijck gelescht, en nimmer uitgebluscht.

Belz.

Nu pasme deze bruit naer 't leven af te maelen.

Apol.

Dit eischt Natuurs penseel, geen verf, maer zonnestraelen.
 De man en vrou zijn bey volschappen, evenschoon,
 Van top tot teen. met recht spant Adam wel de kroon,
 Door kloeckheit van gedaente, en majesteit van 't wezen,
 Als een ter heerschappy des aerdtrijcx uitgelezen:
 Maer al wat Eva heeft vernoecht haer bruijgoms eisch;
 Der leden tederheit, een zachter vel en vleisch,
 Een vriendelijcker verf, aenminnigheit der oogen,
 Een minnelijcke mont, een uitspraeck, wiens vermoogen
 Bestaet in eedler klanck; twee bronnen van yvoor,
 En wat men best verzwijge, eer dit een Geest bekoor'.
 Bejegent Engelen, hoe schoonze uw oogh behaeghden;
 Het zijn wanschappenheên by 't morgenlicht der maeghden.

Belz.

Het schijnt ghy blaectt van minne om 't vrouwelijcke dier.

Apol.

Ick heb mijn slagheêr in dat aengenaeme vier
Gezengt. het vielme zwaer van onder op te stijgen,
Te roeien, om den top van Engleburgh te krijgen.
Ick scheidt, doch met pijn, en zaght wel driewerf om.
Nu blinckt geen Serafijn, in 't hemelsch heilighdom,
Als deze, in 't hangend hair, een goude nis van straelen,
Die schoon gewatert van den hoofde nederdaelen,
En vloejen om den rugh. zoo komtze, als uit een licht,
Te voorschijn, en verheught den dagh met haer gezicht.
Laet perle en perlemoer u zuiverheit beloven;
Haer blanckheit gaet de perle en perlemoer te boven.

Belz.

Wat baet al's menschen roem, indien zijn schoonheit smelt,
En endelijck verwelckct, gelijk een bloem op 't velt?

Apol.

Zoo lang die hof beneên niet op houde oft te geven,
Zal dit gezalight paer by zulck een' appel leven,
Die daer in 't midden groeit, bevochticht van den stroom,
Waer by de wortel leeft. dees wonderbaere boom
Wort 's levens boom genoemd. zijn aert is onbederflijck.
Hier door geniet de mensch het eeuwigh en onsterflijck,
En wort den Engelen, zijn' broederen, gelijk,
Ja overtreft ze in 't eindt; en zal zijn maght en Rijck
Verbreiden overal. wie kan zijn vleugels korten?
Geen Engel heeft de maght zijn wezen uit te storten
In duizent duizenden, in een oneindigh tal.
Nu overreken eens wat hier uit worden zal.

Belz.

De mensch is maghtigh dus ons over 't hoeft te wassen.

Apol.

Zijn wasdom zal ons haest verschricken, en verrassen.
Al duickt zijn heerschappy nu laeger dan de maen;
Al is die maght bepaelt; hy zal al hooger gaen,
Om zijnen stoel in top der hemelen te zetten.
Zoo Godt dit niet belet, hoe kunnen wy 't beletten?
Want God bezint den mensch, en schiep het al om hem.

Belz.

Wat hoor ick? een bazuin? gewis hier wil een stem

Op volgen: zie eens uit, terwijlwe hier verbeien.

Apol.

D'Aertsengel Gabriël, gevolgt van 's hemels Reien,
Genaeckt in 's Hooghsten naem, om uit den hoogen troon
T'ontvouwen, als Herout, het geen hem wiert geboôn.

Belz.

Ons lust te hooren wat d'Aertsengel zal gebieden.

Gabriël. Rey van Engelen.

HOort toe, ghy Engelen: hoort toe, ghy hemellieden.
De hoogste Goetheit, uit wiens boezem alles vloeit
Wat goet, wat heiligh is; die nimmer wort vermoeit
Door weldoen, noch verarmt van haer genadeschatten,
Tot noch met geen begrijp der schepselen te vatten;
Dees goetheit schiep den mensch haer eigen beelt gelijk,
Oock d'Englen, op dat zy te zamen 't eeuwigh Rijck
Het noit begrepen goet, na 'et vierigh onderhouden
Der opgeleide wet, met Godt bezitten zouden.
Zy boude 't wonderlijck en zienelijck Heelal
Der weerelt Gode en oock den mensche te geval;
Op dat hy in dit hof zou heerschen, en vermeeren;
Met al zijne afkomst hem bekennen, dienen, eeren;
En stijgen, langs den trap der weerelt, in den trans
Van 't ongeschapen licht, den zaligenden glans.
Al schijnt het Geestendom alle andren t'overtreffen;
Godt sloot van eeuwigheit het Menschdom te verheffen,
Oock boven 't Engelsdom, en op te voeren tot
Een klaerheit en een licht, dat niet verschilt van Godt.
Ghy zult het eeuwigh Woort, bekleet met been en aren,
Gezalft tot Heer, en hoofd, en rechter, al de schaeren
Der Geesten, Engelen en menschen te gelijk,
Zien rechten, uit zijn' troon, en onbeschaduw't Rijck;
Daer staet de stoel alreê geheilicht in het midden.
Dat alle d'Engelen hem passen aen te bidden,
Zoo ras hy innery, wien 't menschelijck gestalt,
Oock boven ons natuur verheerelijckt, gevalt.

Dan schijnt de heldre vlam der Serafijnen duister,
 By 's menschen licht, en glans en goddelijcken luister.
 Genade dooft Natuur en al haer glansen uit.
 Dit 's nootlot: dit 's een onherroepelijck besluit.

Rey,

Al wat de hemel stemt, zal 't hemelsch heir behagen.

Gab.

Zoo past u trou in Godts en 's menschen dienst te dragen:
 Naerdien de Godtheit zelf de menschen zoo bemint.
 Wie Adam eert, het hart van Adams vader wint.
 De mensch en Engel, beide uit eenen stam gesprooten,
 Zijn medebroeders; uitgekore lotgenooten,
 Des Allerhooghsten zoons en erven, zonder smet.
 Een ongedeelde wil en liefde zy uw wet.
 Ghy weet hoe 't Engelsdom moet onderscheiden worden
 In dryderhande ry, een negenvoudige orden;
 De hooghste in Serafijn, en Cherubijn, en Troon,
 Die zitten in Godts Raet, en stercken zijn geboôn.
 De middenry bestaet uit Heerschappyen, Krachten,
 En Maghten, die op 't woort van Godts Geheimraet wachten,
 Tot 's menschen nut, en heil, en hulp in 't algemeen.
 De derde en laeghste ry, gewijt uit Vorstenheên,
 En groote Aertsengelen, en Engelen, moet duicken
 Voor 't woort der middelrye, en laten zich gebruicken,
 Beneden het gewelf van zuiver kristalijn,
 In hun byzondren last, zoo wijt 't gesterrent schijn'
 Wanneer de weerelt koom' zich verder uit te spreiden,
 Wort elck van deze ry in zijn gewest bescheiden,
 Of weet zijn eige stadt, en huis, en wat persoon
 Zijn zorghe bevolen blijft, ter eere van Godts kroon.
 Getrouwen, gaet dan heene, onsterffelijcke Goden,
 Gehoorzaemt Lucifer, verknocht aen Godts geboden.
 Bevordert 's hemels eer, in 't menschelijck geslacht,
 Een ieder in zijn wijck, een ieder op zijn wacht.
 Laet zommigen voor Godt de schael vol wieroock branden,
 En brengen voor Godts troon der menschen offerhanden,

En wenschen, en gebeên, en zingen 's Godtheits lof,
 Dat zich de galm verspreie in 't eeuwigh juichend hof.
 Een ander draey' gestarnte en ronde hemelklooten,
 Of zett' den hemel op, of hou de lucht geslooten
 Met wolcken, om den bergh te zegenen om laegh,
 Met eenen zonneschijn, of versche regenvlaegh
 Van manne en honighdau, daer Godt wort aengebden,
 Door d'eerste onnozelheit, de burgery van Eden.
 Wie door de lucht, en 't vier, en aerde, en water rent,
 Die maetige op zijn pas een ieder element,
 Naer Adams wensch, of legg' den blixemstrael aen banden,
 Of breidele den storm, of breeck' de zee op stranden.
 Een ander sla de treen des menschen gade op 't velt.
 De Godtheit heeft zijn hair tot op een hair getelt.
 Men draegh' hem op de hant, dat hy zijn voet niet stoote.
 Wort iemant, als gezant, gezonden van een' Groote
 Aen Adam, 's aertrijcks Vorst, dat hy zijn' last verricht'.
 Zoo luidt mijn last, waer aen de Godtheit u verplicht.

Rey van Engelen.

Zang.

Wie is het, die zoo hoogh gezeten,
 Zoo diep in 't grondelooze licht,
 Van tijt noch eeuwigheit gemeeten,
 Noch ronden, zonder tegenwicht,
 By zich bestaet, geen steun van buiten
 Ontleent, maer op zich zelven rust,
 En in zijn wezen kan besluiten
 Wat om en in hem, onbewust
 Van wancken, draeit, en wort gedreven,
 Om 't een en eenigh middelpunt;
 Der zonnen zon, de geest, het leven;
 De ziel van alles wat ghy kunt

Bevroên, of nimmermeer bevroeden;
 Het hart, de bronaêr, d'oceaan
 En oirsprong van zoo veele goeden
 Als uit hem vloeien, en bestaen
 By zijn genade, en alvermoogen,
 En wijsheit, die hun 't wezen schonck
 Uit niet, eer dit in top voltoogen
 Palais, der heemlen hemel, blonck;
 Daer wy met vleuglen d'oogen decken,
 Voor aller glansen Majesteit;
 Terwijlwe 's hemels lofgalm wecken,
 En vallen, uit eerbiedigheit
 En vreeze, in zwijm op 't aenzicht neder?
 Wie is het? noemt, beschrijft ons hem,
 Met eene Serafijne veder.
 Of schort het aen begrijp en stem;

Tegenzang.

Dat 's GODT. Oneindigh eeuwigh Wezen
 Van alle ding, dat wezen heeft,
 Vergeef het ons; ô noit volprezen
 Van al wat leeft, of niet en leeft,
 Noit uitgesproken, noch te spreekken,
 Vergeef het ons, en schel ons quijt
 Dat geen verbeelding, tong, noch teken
 U melden kan. ghy waert, ghy zijt,
 Ghy blijft de zelve. alle Englekennis
 En uitspraeck, zwack, en onbequaem,
 Is maer ontheiliging, en schennis:
 Want ieder draeght zijn' eigen naem,
 Behalve ghy. Wie kan u noemen
 By uwen Naem? wie wort gewijt
 Tot uw Orakel? wie durf roemen?
 Ghy zijt alleen dan die ghy zijt,

U zelf bekent en niemant nader.
 U zulx te kennen, als ghy waert
 Der eeuwigheden glans en ader;
 Wien is dat licht geopenbaert?
 Wien is der glansen glans verscheenen?
 Dat zien is noch een hooger heil
 Dan wy van uw genade ontleenen;
 Dat overschrijt het perck en peil
 Van ons vermogen. wy verouden
 In onzen duur; ghy nimmermeer.
 Uw wezen moet ons onderhouden.
 Verheft de Godtheit: zingt haer eer.

Toezang.

Heiligh, heiligh, noch eens heiligh,
 Driemael heiligh: eer zy Godt.
 Buiten Godt is 't nergens veiiigh.
 Heiligh is het hoogh gebodt.
 Zijn geheimenis zy bondigh:
 Men aenbidde zijn bevel.
 Dat men overal verkondigh'
 Wat de trouwe Gabriël
 Ons met zijn bazuin quam leeren.
 Laet ons Godt in Adam eeren.
 Al wat Godt behaeght, is wel.

Het tweede bedrijf.

Lucifer. Belzebub.

GHy snelle Geesten, hout nu stant met onzen wagen:
 Al hoogh genoegh in top Godts Morgenstar gedragen
 Al hoogh genoegh gevoert: 't is tijt dat Lucifer
 Nu duicke, voor de komst van deze dubble star
 Die van beneden rijst, en zoekt den wegh naer boven,
 Om met een' aertschen glans den hemel te verdooven.
 Borduurt geen kroonen meer in Lucifers gewaet;
 Vergult zijn voorhoofd niet met eenen dageraet
 Van morgenstarre en strael. waer voor d'Aertsenglen nijgen;
 Een andre klaerheit komt in 't licht der Godtheit stijgen,
 En schijnt ons glansen doot; gelijk de zon, by daegh,
 De starren dooft, voor 't oogh der schepselen, om laegh.
 't Is nacht met Engelen, en alle hemelzonnen:
 De menschen hebben 't hart des Oppersten gewonnen,
 In 't nieuwe Paradijs: de mensch is 's hemels vriend:
 Ons slaverny gaet in. gaet heene, viert, en dient,
 En eert dit nieuw geslacht, als onderdaene knapen:
 De menschen zijn om Godt, en wy om hen geschapen.
 't Is tijt dat 's Engels neck hun voeten onderschraegh',
 Dat ieder op hun passe, en op de handen draegh',
 Of op de vleugels voere, in d'allerhooghste troonen:
 Onze erfnis komt hun, als uitverkore zoonen.
 Onze eerstgeboorte leit nu achter, in dit Rijck.
 De zoon des zesten daghs, den Vader zoo gelijk
 Geschapen, strijckt de kroon. met recht is hem gegeven
 De groote staf, waer voor alle eerstgeboornen beven,
 En sidderen. hier gelt geen tegenspraeck: ghy hoort
 Wat Gabriël bazuint voor 's hemels goude poort.

Belz.

O Stedehouder van Godts opperheerschappyen,
 Wy hooren 't al te wel, en midden in 't verblyen

Der Reien, eenen klanck, die 't eeuwigh feest bedroeft.
 De last van Gabriël leit klaer: dat woort behoeft
 Geen Cherubijnetong om ons den zin t'ontvouwen.
 Men hoefde Apollion naer d'onderste landouwen
 Niet af te vaerdigen, om nader ga te slaen
 Wat Adam al bezit, zoo laegh beneên de maen:
 Het blijkt hoe heerlijk hem de Godtheit begenadight,
 Oock door een lijfwacht van veel duizenden verdadight,
 En hanthaeft in zijn' staet en aenzien, min noch meer
 Of hy gehuldight waer tot aller Geesten Heer.
 De poort des hemels staet voor Adams afkomst open.
 Een aertworm, uit een' klomp van aerde en klay gekroopen,
 Braveert uw mogentheit. ghy zult het Menschdom zien
 Zoo verre boven u, en, vallende op uw knien,
 Met nederslaghtigheid en neêrgeslagene oogen,
 Aenbidden zijne maght, en hoogheit, en vermogen.
 Het zal, verheerelijckt van d'allerhooghste maght,
 Zich zetten aen de zy der Godtheit, in zijn kracht,
 En heerschen, langer en noch wijder dan de ronden
 Der entlooze eeuwigheit, aen tijt noch plaets gebonden,
 Om Godt, haer middelpunt en omloop, te gelijk
 Zich draeien, zonder rust. wat hoeft men klaerder blijck
 Dat Godt de menschen wil verheffen, ons verneeren;
 Wy zijn ter dienstbaerheit, de menschen tot regeeren
 Geboren. legh voort aen den scepter uit der hant:
 Een laeger is 'er, die de kroon daer boven spant,
 Of spannen zal eer lang. legh af u morgenstraelen,
 En hulsel voor dees zon, of pas haer in te haelen
 Met zangen, en triomf, en goddelijck cieraet.
 Wy zien den hemel haest veranderen van staet.
 De starren zien vast uit, en wijcken met verlangen,
 Om met eerbiedigheit dit nieuwe licht t'ontfangen.

Luc.

Dat zal ick keeren, is het anders in mijn maght.

Belz.

Daer hoor ick Lucifer, en zie hem, die den nacht

Van 's hemels aengezicht verdrijven kan, en jaegen.
 Waer hy verschijnt, begint het heerlijk op te daegen.
 Zijn wassend licht, het eerste en allernaeste aen Godt,
 Vermindert nimmermeer. zijn woort is 't hoogh gebodt;
 Zijn wil en wenck een weet, van niemant t'over treden.
 De Godtheit wort in hem gedient, en aengebden,
 Bewieroockt, en geviert: en zou een laeger stem
 Nu dondren uit Godts troon? gebieden boven hem?
 Zou Godt een' jonger zoon, geteelt uit Adams lenden,
 Verheffen boven hem? dat waer het erfrecht schenden
 Van 't alleroutste kint, en zijn stadthoudery
 Ontluisteren. naest Godt is niemant groot als ghy.
 De Godtheit zette u eens in glorie aen haer voeten:
 Geen mensch verstoute zich onze orden om te wroeten,
 En dit bezworen Recht t'ontwyden tegens reên;
 Of al de hemel raeckt in 't harnas tegens een.

Luc.

Ghy vat het recht. het past rechtschape heerschappyen
 Geensins haer wettigheid zoo los te laten glijen;
 Want d'oppermaght is d'eerste aen haere wet verplicht;
 Verandren voeght haer minst. ben ick een zoon van 't licht,
 Een heerscher over 't licht, ick zal mijn Recht bewaeren:
 Ick zwicht voor geen geweld, noch aertsgeweldenaeren.
 Laet zwichten al wat wil: ick wijck niet eenen voet.
 Hier is mijn Vaderlant. noch ramp, noch tegenspoet,
 Noch vloecken zullen ons vervaeren, noch betoomen:
 Wy sullen sneven, of dien hoeck te boven komen.
 Is 't nootlot dat ick vall', van eere en staet berooft;
 Laet vallen, als ick vall' met deze kroone op 't hoofd,
 Dien scepter in de vuist, dien eersleip van vertrouden,
 En zoo veel duizenden als onze zyde houden
 Dat vallen streckt tot eer, en onverwelckbren lof:
 En liever d'eerste Vorst in eenigh laeger hof,
 Dan in 't gezalight licht de tweede, of noch een minder.
 Zoo troost ick my de kans, en vrees nu leet noch hinder.

Maer hier komt 's hemels tolck en wackere Herout,
 Met Godts gheheimnis boeck, zijn zorge toebetrou.
 Het waer niet ongeraên hem nader t'ondervragen.
 Ick wil hem tegen treên, en aftreên van den wagen.

Gabriël. Lucifer.

HEer Stedehouder, hoe? waer heene leit de reis?

Luc.

Naer u, Herout en tolck van 't hemelsche palais.

Gab.

My dunkt ick zoude uw wit aen 't voorhoofd kunnen gissen.

Luc.

Ghy die den duistren gront van Godts geheimenissen
 Door 't licht van uw vernuft ontdeekt, en openbaert,
 Verlichtme met uw komst.

Gab.

wat is 't dat u bezwaert?

Luc.

Het raetslot en besluit der Godtheit, die de waerde
 Des hemels laeger schat dan 't element der aerde,
 Den hemel onderdruckt; het aertrijck uit een' poel
 Door alle starren voert; het menschdom op den stoel
 Der Englen zet; berooft hun 't Recht der eerste gaven;
 Gebietze om 's menschen nut te zweten, en te slaven.
 Het Geestendom, gewijt tot amptenaers van 't hof
 Des hemels, zal voortaeen een' aertworm, uit het stof
 Gekroopen, en gegroeit, ten dienst staen, op hem passen,
 En, in getal en staet, ons over 't hoeft zien wassen?
 Waer toe vernedert ons d'oneindige Gena
 Zoo vroegh? wat Engel paste op zijnen dienst te spa?
 En hoe waert mooghlijck dat de Godtheit zich zou mengen
 Met menschen? de natuur der uitgekorene Engelen
 Voorbyslaen, en zijn' aert en wezen storten in
 Een lichaem? d'eeuwigheit verknoopen aen 't begin?
 Het hoogste aen' tallerlaegst? den Schepper aen 't geschapen?
 Wie kan uit dit besluit den zin te zamen raepen?
 Zal 't eeuwig schijnend licht nu schuil gaen in den nacht
 Der weerelt? zullen wy, Stadthouders van Godts maght,
 Voor dit geleent gezagh, een wulpsch vermogen, knielen?
 Ontelbre lichaemlooze en godtgelijcke zielen

Zien buigen voor een grof en zackende element,
 Daer Godt zijn majesteit en wezen inneprent?
 Wy Geesten zijn te grof om dit geheim te vatten.
 Ghy, die het slot bewaert van Godts geheimnisschatten,
 Ontvou ons, magh het zijn, dit donckere geschil,
 Uit uw gezegelt boeck: ontvou ons 's hemels wil.

Gab.

Zoo veel 't geoorloft zy te melden uit Godts bladen.
 Veel weeten kan altijd niet vordren, zomtjits schaden.
 De Hoogste ontdeekt ons slechts wat by geraden vint.
 Het al te stercke licht schijnt Serafijnen blind.
 De zuivre Wijsheyt wou ten deel' haer' wil bezegelen,
 Ten deele ontsluiten. zich te schicken en te regelen
 Naer heur gestelde wet, dat voeght den onderzaet,
 Die aen zijn meesters last en wil gebonden staet.
 De reden en het wit waerom wy namaels wachten,
 Na 'et overleven van een tafel erfgeslachten,
 Den Heer, die, Godt en mensch geworden in der tijt,
 Den scepter voeren zal, en breet en overwijjt
 De starren, aerde, en zee, en al wat leest regeeren,
 Verbergh de hemel u: de tijt wil d'oirzaeck leeren.
 Gehoorzaemt Godts bazuin: ghy hebt zijn' wil gehoort.

Luc.

Zoo zal een vreemdeling, een worm, het hoogste woort
 Hier boven voeren, en een ingeboren zwichten
 Voor vreemde Heerschappy? de mensch een' zetel stichten,
 Zoo verre boven Godt?

Gab.

genoegh u met uw lot,
 En staet en waerdigheid, u toegeleit van Godt.
 Hy hief u in den top van alle Hierarchijen:
 Doch niet om iemants glans en opgang te benijen.
 De wederspannigheid verplet haer hoofd en kroon,
 Indienze wederstreef des Oppersten geboên.
 Uw aenzien schept zijn licht alleen uit Godts vermogen.

Luc.

Ick heb tot noch mijn kroon voor Godt alleen geboogen.

Gab.

Zoo buighze oock voor 't besluit der Godtheit, die het al
 Wat wezen heeft uit niet, of namaels wezen zal,

Bestiert tot zeker eindt, hoewel wy 't niet beseffen.

Luc.

Den mensch in 't heiligh licht der Godtheit te verheffen,
Den mensch, zoo hoogh met Godt vergodlijckt in zijn troon,
Te zien het wierookvat toezwaeien, op den toon
Van duizentduizenden eenstemmige kooraelen;
Verdooft de majesteit en diamante straelen
Van onze morgenstar, die straelt nu langer niet;
En 's hemels blyschap slaet aen 't quijnen van verdriet.

Gab.

De zaligheid bestaet in een gerust genoeghen,
In 't stemmen met Godts wil, en zich naer hem te voegen.

Luc.

De majesteit van Godt en Godtheit wort verkleent,
Indienze haer natuur met 's menschen bloet vereent,
Vereenight, en verbint. wy Geesten grenzen nader
Aen Godt, en zijn natuur, als zoons van eenen Vader
Geteelt, en hem gelijk, indien 't geoorloft is
Te stellen tegens een deze ongelijckenis
Van een oneindigheit en 't eindigh; de bepaelde
By d'onbepaelde maght, indien de zon verdwaelde
Uit haere streecke, en zich bekleede met een' smoock,
Om al den aerdtkloot toe te lichten, uit een roock,
En zwarten damp; hoe zou de vreught der weereit sterven!
Wat zou het aertsch geslacht al glans en leven derven!
De zon al majesteits ontbeeren, in haer' loop!
Ick zaegh den hemel blint, de starren over hoop.
Wanorden orden en geschicktheit overrompelen,
Indien de bron van 't licht haer klaerheit quam te dompelen
In 't graf van een moerasch. verschoonme, ô Gabriël,
Indien ick uw bazuin, de wet van 't hoogh bevel,
Een luttel wederstreve, of schijn te wederstreven.
Wy yvren voor Godts eere: om Godt zijn Recht te geven,
Verstout ick my, en dwael dus verre buiten 't spoor
Van mijn gehoorzaamheit.

Gab.

ghy yvert krachtigh voor
De glori van Godts naem; doch zonder t'overwegen
Dat Godt het punt, waer in zijn hoogheit is gelegen,

Veel beter kent dan wy; dies staeck uw onderzoek.
 De menschgeworden Godt zal dit geheimnisboeck,
 Met zeven zegelen gesloten, zelf ontsluiten.
 Nu zmaectghe niet het pit, maer ziet de schors van buiten.
 Dan zal men d'oirzaeck zien, de reden, den waerom
 Dan zijn verholentheên, en diep in 't heilighdom
 Der heilighdommen gaen. nu voeght het ons te duicken,
 En dezen dageraet t'aenbidden, te gebruicken
 Met danckbaerheit, tot dat de kennis in haer kracht
 De twijffeling verdrijf gelijk de zon den nacht.
 Nu leeren wy allengs Godts wijsheit tegenstappen,
 Eerbiedigh, en beschroomt. zy openbaert by trappen
 Het licht der wetenschappe en kennisse, en begeert
 Dat ieder, op zijn wacht, zich onder haer verneert.
 Heer Stedehouder, rust, en hanthaef d'eerste ons wetten:
 Ick ga, daer Godt my zent.

Luc.

men zal'er scherp op letten:

Belzebub. Lucifer.

DE Stedehouder hoort waer dit plakkaet op draeit,
 Dat Gabriëls bazuin zoo trots heeft uitgekraeit.
 Hy gaf Godts oogmerck u, oock scherp genoegh, te ruicken.
 Men zal uw mogentheit aldus de vleugels snuicken.

Lui.

Zoo licht niet: neen gewis, men kan'er in voorzien.
 Geen minder droome hier zijn' meerder te gebiën.

Belz.

Hy dreight weêrspanningheit haer hoofd en kroon te pletten.

Luc.

Nu zweer ick by mijn kroon het al op een te zetten,
 Te heffen mijnen stoel in aller heemlen trans,
 Door alle kreitzen heene, en starrelichten glans.
 Der heemlen hemel zal my een palais verstrecken,
 De regenboogh een troon; 't gestarrente bedecken
 Mijn zaelen; d'aertkloot blijft mijn steun, en voetschabel.
 Ick wil op een karos van wolcken, hoogh en snel
 Gevoert door lucht en licht, met blixemstrael en donder,
 Verbrijzelen tot stof wat boven, of van onder

Zich tegens ons verzet, alwaer 't den Veltheer zelf;
 Ja eerwe zwichten, zal dit hemelschblaeu gewelf,
 Zoo trots, zoo vast gebout, met zijn doorluchte boogen
 Te barsten springen, en verstuiven voor onze oogen;
 't Gerabraeck aertrijck zien als een wanschappen romp;
 Dit wonderlijck Heelal in zijnen mengelklomp,
 En wilde woestheit weêr verwarren, en verkeeren.
 Laet zien wie Lucifer durftrotsen, en braveeren.
 Men daege Apollion.

Belz.

hier treet hy voor den dagh.

Apollion. Luicifer. Belzebub.

O Stedehouder van Godts onbepaelt gezagh,
 Orakel, in den Raet der onderdaene Goden,
 Ick offer u mijn' dienst, en wacht op uw geboden.
 Wat eischt de Majesteit van haren onderdaen?

Luc.

Het lust ons uwen zin en inzien te verstaen,
 Op een gewichtigh stuck, dat zalme niet mislucken.
 Het wit is Michaël de slaghever uit te rucken,
 Op dat ons toeleggh niet op zijn vermoogen stuit'.
 Hy voert met zijnen arm zoo veele Orakels uit,
 Als oit de Godtheit heeft met haere hant gedreven
 In eeuwich diamant: daer wort de mensch geheven
 In top der hemelen, door alle kreitsen heen,
 En ziet het Engelsdom zoo diep, zoo laegh, beneên
 Zijn voettapijt, in stof vast grimmelen, als wormen.
 Het lustme met geweld dien zetel te bestormen,
 En op te zetten by dat opzet, in een' slaggh,
 Al teffens wat mijn staet, en star, en kroon vermagh.

Apol.

Een loffelijck bestaen: dat uwe kroon vermeere,
 En aenwasse op dien voet. ick reken my tot eere
 Te raden, onder u, tot zulck een brave daet.
 Het zy die recht en wel, of averechts beslaet,
 De wil is pryselijck, al wou het niet gedyen.
 Maer om niet reuckeloos noch radeloos te stryen,

Hoe treet men allerbest tot zulck een stout bestaen?
Hoe veilighst tegens 't punt van 't raetslot aengegaen?

Luc.

Men kante hier met list ons eigen raetslot tegen.

Apol.

Dat zeggen heeft wat in. geleende maght te weegen
In eene zelve schael met d'Almaght; haer gewicht
Weeght over. wacht u kroon: wy vallen veel te licht.

Bel.

Zoo licht niet, of de kans zal eerst in twijffel hangen.

Apol.

Van wien, of hoe, of waer dien aenslagh aengevangen?
Het overpeinzen quest alree Godts majesteit.

Luc.

Men hou haer ongequetst, en stappe met beleit
Die steile steilten op, en noit gebaende rotsen.
Beleit en moedt verwint, en durf gevaeren trotsen.

Apol.

Geene Almaght, noch haer kroon: men koomze niet te na,
Ten zy men leeren wil met naberou te spa.
De minder moet gedwee voor zijnen meerder wijcken.

Luc.

Laet d'Almaght rusten: zet gelijkheit en gelijcken
Te zamen. laet eens zien wiens wapen zwaerder weegh'.
Ick zie ons vyanden gevlught, den hemel leegh
Met eenen slingerslagh; ons heiren overladen
Van heerelijcken roof: dan wyder zich beraeden.

Apol.

Ghy weet wat Michaël, Godts Veltheer, al vermagh:
Godts regementen staen verplicht aen zijn gezagh.
Hy draeght den sleutel van het wapenhuis, hier boven.
De wacht is hem betrouwt. hy houdt op alle hoven
Getrou een waeckende ooggh, zoo dat'er niet een star
Van al het hemelsch heir, in 't minst, zich reppen dar.
Noch op dien hemeltoght uit zijn gelit verroeren.
Men vanght haest aen, maer zulck een oorlogh uit te voeren,
Dat draeft ons maght voorby, en sleipt een' langen staert
Van zwaricheden na. wat tuigh, wat stormgevaert
Kan tegens hem bestaen, en d'opperbenden sloopen?
Al zette 's hemels slot zijn diamantpoort open,
Het vreesde list, noch laegh, noch overrompeling.

Belz.

Indien men ons besluit bekrachtigh' met de kling,

Ick zie den morgenstar op onzen hoogen standert
Braveeren, 's hemels staet en heerschappy verandert.

Apol.

De Veltheer Michaël voert, ruim zoo trots en fier,
Godts wonderlijcken Naem in 't velt van zijn banier,
De Son in top.

Luc.

wat baet een naem met licht geschreven?
Een heldenstuck, als dit, wort geensins doorgedreven
Met tittelen, en pracht, maer dapperheit, en moedt,
En treken, van vernuft en loosheit uitgebroet.
Ghy zijt een meester, tuck om Geesten in te luien,
Te rijgen aen uw snoer, te leiden, op te ruien.
Ghy kunt bederven zelfs de vroomste van de wacht;
En leeren weifelen wat noit op weiflen dacht.
Begin, wy zien Godts heir gereeten aen twee deelen;
De hoofden en de leên aen 't muiten, en krackeelen;
De meeste maght alree geblinddoeckt, en verdooft,
En Oversten en elck vast roepen om een hoofd.
Indienghe een vierde deel op onze zy kunt troonen,
Men zal u kloeck beleit met eere en ampten kroonen.
Ga hene, en overlegh dit stuck met Belial:
Het moet'er duister zijn, daer hy verdoolen zal.
Zijn troni, gladt vernist van veinzen en bedriegen,
In 't mommen niemant kent, die haer voorby kan vliegen.
Ick stijgh te wagen: legh het over met u twee.
De Hofraet is vergaert, en wacht ons komst alree.
Men zal, zoo dra ghy komt, u beide binnen roepen.
Heer Overste, bewaeck de hofpoort met uw troepen.

Belial. Apollion.

GOdts Stedehouder dient zich van ons beide om hoogh.

Apol.

Wy vliegen te gelijk, als pijlen van zijn' boogh:

Beli.

En doelen op een wit, doch hachelijck te raecken.

Apol.

Sta vast, de hemel wil van desen aenslagh kraecken.

Beli.

Laet kraecken al wat wil: het moet'er nu op staen.

Apol.

Hoe grijpen wy dit stuck met kans en voordeel aen?

Beli.

De wapens dienen ons: men moet van 't heir beginnen.

Apol.

De hoofden eerst, met een de stoutsten zien te winnen.

Beli.

Door iet wat glimpelijx, en met een' schijn verbloemt.

Apol.

Zoo geef het dan een' naem: laet hooren hoe ghy 't noemt.

Beli.

Men hanthaef 't Engelsdom, zijn hantvest, eer, en staeten.
En kieze een hooft, waer op zich ieder magh verlaeten.

Apol.

Dat hebtghe recht gevat: ick wensch geen schooner stof,
Noch zaet tot muitery, om burglary en hof
Te schennen tegens een, en schaeren tegens schaeren:
Want ieder is gezint zijn' staet en eer te waeren,
En wettigheit, waer toe d'Almogentheit hem riep,
Eer zy de menschen vormde, en zoo veel spader schiep.
Het hemelsche palais is ons tot erf gegeven.
Den geesten, die dus hoogh op hunne vleugels zweven,
En, vry van lichaemen, niet zacken naer om laegh,
Past beter dit gewest dan 't aertsch geslacht, te traegh
Om tegens zijn natuur te kiezen deze boogen.
Hier valt de dagh te sterck, te krachtigh, en hunne oogen
Verdraegen geensins 't licht, ons vroeger aangewent.
De mensch bewaere dan zijn eigen element,
Als andre dieren: hy genoegh' zich met de paelen
Van zijnen rijcken hof. het rijzen en het daelen
Van zon en maen verdeel' de maenden, en het jaer.
Hy neem' den ronden loop der heldre starren waer.
Hy nuttige zijn ooft, en al den geur der kruiden,
En keer' zich oost, en west, ten noorden, en ten zuiden.
Dat zy zijn tijtverdrijf; en wat behoeft hy meer?
Wy kennen nimmer hier een' aertschen opperheer.
Zoo sluit ick. kuntghe, help dien zin beknoppter uiten.

Beli.

Den mtensch in eeuwigheit ten hemel uit te sluiten.

Apol.

Dat klinckt alle Engelen te wonder wel in 't oor.
Dat vlieght, gelijk een vier, van 't een int ander koor,
Door negen Ordens heene, en alle Hierarchijen.

Beli.

Zoo zal men allerbest versufte traegheit mij en.

Ons heil en uitkomst hangt aen snelheit, en aen spoet.

Apol.

Niet min aen kloeck beleit, en dapperheit, en moedt.

Beli.

Die zal, door toeval van ontelbre vaenen, groejen.

Apol.

Zy morren vast: men moet hier heimlijk onder roejen,
Zich mengen in dien hoop, en voeden hun beklagh.

Beli.

Dan diende Belzebub, een Vorst van groot gezagh,
Zijn wapen aen hun klaght en wettigheid te hangen.

Apol.

Niet plotsling, maer allengs, en als door zijde gangen.

Beli.

De Stedehouder met zijn tegenwoordigheid
Bie zelf de stercke hant aen zulck een trots beleit.

Apol.

Wy zullen in den Raet zijn' zin en voorstel hooren:
Hy veinze voor een poos, en geve in 't endt de spooren
Aen 't opgeruide heir, verlegen om een hooft.

Beli.

Aen 't hooft hangt al de zaeck. hoe veel ghy hun belooft,
Zy zullen zonder hooft dien optoght niet beginnen.

Apol.

Wat ree gewonnen is, behoeft men niet te winnen.
Wie meest gequetst wort in zijn heerlijkheit, en staet,
Dien gelt het eerst; die stapp' vooraen, en sla de maet
In zoo veel duizenden.

Beli.

De billijkheit en reden
Vereeren hem dees kroon: doch eerwe dieper treden,
Zoo laet ons al 't gevaer eerst weegen, niets bestaen,
Of al de Hofraet steeck' hier zelf zijn zegel aen.

Rey van Engelen.

Zang.

Hoe zien de hoffelijcke gevels
Zoo root? hoe straelt het heiligh licht
Zoo root op ons gezicht,
Door wolcken en bedroefde nevels?
Wat damp, wat mist betreect
Dat zuiver, noit bevleect,
En loutere saffier?

Die vlam, dien glans, dat vier

Van 't heldere Alvermogen?
 Hoe schijnt ons nu de diepe gloet
 Der Godtheit toe, zoo zwart als bloet?
 Die flus zoo klaer alle oogen
 Verheughde? wie begrijpt, wie kent
 Deze oirzaeck, onder d'Engelsdommen,
 Die, boven Adams element,
 Noch flus op galm van keelen zwommen;
 Op lucht van Geesten, in den glans,
 Die Galery, en tin, en trans,
 Gewelf van koor en hof vergulde,
 En met een ziel van vreught vervulde
 Al wat hier boven leeft, en zweeft?
 Wie is'er, die ons reden geeft?

Tegenzang.

Toen wy, op Gabriëls bazuinen,
 Ontvonckten, en een nieuwe wijs
 Aenhieven, Godt ten prijs;
 De roozegaerden, en de tuinen
 Van 't hemelsch paradijs,
 Door zulck een' dau en spijs
 Van lof en zang verblijt,
 Ontloocken; scheen de Nijt
 Van onder in te sluipen.
 Een groot getal der Geesten stom,
 En bleeck, en dootsch, ging, drom by drom,
 Misnoegend heenedruipen.
 De winckbraeu hing verslenst op 't oogh.
 Het gladde voorhoofd zette een rimpel.
 De hemelduiven, hier om hoogh,
 Onnoozel eerst, oprecht, en simpel,
 Aen 't zuchten sloegen, zoo het scheen;
 Als of de hemel viel te klein

Voor haer, toen Adam wiert verkoren,
 En zulck een kroon den mensch beschoren.
 Dees smet ontstelt het oogh van 't Licht.
 Z'ontsteeckt die vlam in Godts gezicht.

Wy willen ons uit liefde in 't midden van hun mengen,
 En deze oloopentheit weêr tot bedaeren brengen.

Het derde bedryf.

Luiciferisten. Rey.

Hoe kan men in zijn waen zoo vroegh bedrogen worden
 Hoe is 't alree verkeert! wy schatten niemants Orden
 Geluckiger dan d'onze, in dit opgaende Rijck,
 Ja achten onzen Staet den oppersten gelijk,
 En onveranderlijck, en boven 't aertsch gezegent;
 Wanneer ons Gabriël met Godts bazuin bejegend,
 En uit de goude poort verbaestmet dit gebodt,
 Het welck al 't Engelsdom versteeckt van 't hooghste lot,
 Hun uit den vollen schoot der Godtheit eerst geschoncken.
 Daer leggen wy te laegh, en zien de schoone voncken
 En straelen van onze eere en heerlijkheit geblust,
 De gansche Hierarchy des hemels ongerust,
 Den mensch, in top van Staet en maght, zoo trots verheven,
 Dat wy, als slaven voor zijn heerschappye beven.
 O onverwachte slagh, en staetverwisseling!
 Och treurgenooten, zet u hier in eenen ring
 In 't ronde: zet u hier te zamen: helpt ons treuren,
 En zuchten: het is tijt ons feestgewaet te scheuren,
 Te klaegen: niemant kan ten minste ons dit verbiên.
 De blyschap smilt, en zal nu d'eerste droefheit zien.
 Helaes, helaes, helaes, gebroeders, hemelreien,
 Leght af uw hoofcieraet; verandert uw lievreien,
 En vrolyckheit in rou; slaet neêr uw aengezicht.
 Zoeckt schaduwen, als wy. de droefheit schuwet het licht.

Een ieder volge ons stem, en bange jammerklaghten.
 Verdrinckt in jammer: zinckt in droefvige gedachten.
 Het klaegen helpt, en zet de droefheit oock van 't hart.
 Nu schept in kermen lust: het kermen heelt de smart.
 Nu roept uit eenen mont, en volleght ons misbaeren.
 Helaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaeren!

Rey.

Wat weeklaght hoort men hier? onaengenamen toon,
 De hemel yst hier af. dees lucht is niet gewoon
 Te hooren een muzijck van druck op nooten galmen
 Door 't juichende gewelf. triomfen, kransen, palmen,
 En harpen passen ons, en snaeren. wat wil dit?
 Wie of hier hangends hoofts in een gekrompen zit,
 Verlaeten, en bedruckt, en zonder noot beladen?
 Wie geeft hun treurens stof? wie kan deze oirzaeck raden?
 Mijn Reigenooten, volght: 't is noodigh dat men vraegh'
 Naer d'oirzaeck van hun leet, en deze donckre vlaegh
 Van droefheit, die den glans van onze pracht ontluistert,
 Het licht van 't eeuwigh feest benevelt, en verduistert.
 De hemel is een hof van weelde en vreught en vree.
 Hier nestelt aen dit dack noch rou, noch hartewee.
 Mijn Reigenooten volght, en troostze in hun bezwaeren.

Lui.

Helaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaeren!

Rey.

Genooten van ons heil en blyschap, broeders hoe?
 O zoons van 't vrolijck licht, hoe dus bedroeft te moe?
 Wie geeft u stof aldus te jammeren, te treuren?
 Ghy had begonnen 't hoeft ten hemel op te beuren,
 Te bloeien in den dagh, die neërstraelt van Godts glans.
 De hemel broght u voort, om vlugh, van trans in trans,
 Van 't een in 't ander hof, te steigeren, te zweven,
 In 't onbeschaduwte licht, vernoeght verzaet te leven,
 Op een geduurigh feest, te smaecken 't hemelsch mann'
 Van Godts onsterflijckheit, in een gerust gespan
 Van feestgenooten. hoe? dit voeght geen burgeryen
 Van Englestadt, ô neen: dit voeght geen Heerschappyen,

Geen Maghten, Troonen, noch geen heerschend Hemelsdom,
 Ghy kropt uw droefheit in, en zit versuft, en stom.
 Laet hooren wat u deert: ontdeekt het uw gespeelen
 Ontdeekt uw hartquetzuur, dat wy die mogen heelen.

Lui.

Och broeders, vraeghtghe noch met errenst wat ons let?
 Ghy hoort, zoo wel als wy, wat Gabriël trompet:
 Hoe wy, door 't nieuw bevel, van onzen staet vervielen
 In eene slaverny der aerde en zoo veel zielen
 Als uit een luttel bloets en zaets te spruiten staen.
 Wat is by ons alree mishandelt, of misdaen,
 Dat Godt een waterbel, vol wint en lucht geblazen,
 Verheft om d'Engelen, zijn zoonen, te verbazen?
 Een basterdy verheft, gevormt uit klay, en stof?
 Wy waren pas gewijt tot pylers van zijn hof,
 Bekleedden onzen plicht, als trouwe rijxgenooten,
 En worden op een' sprongh gebannen, en gestooten
 Uit deze waerdigheid, verdruckt te streng, en straf,
 De hantvest en het Recht, dat ons de Godtheit gaf,
 Wort ingetrocken, en, in stede van regeeren
 Met Godt, en onder Godt, zal Adam triomfeeren,
 En heerschen, in zijn bloet en afkomst, onbepaelt.
 De Zon der Geesten is te plotseling gedaelt.
 Och lotgenooten, volght ons droefheit, en misbaeren.
 Helaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaeren!

Rey.

Ontsteltghe u om den last van Godt en Gabriël?
 Dit schijnt een razerny. wie durf het hoogh bevel
 Berispen? wie verwaent de Godtheit wederstreven?
 Wy zijn gehouden Godt zijn Recht en eer te geven,
 Te rusten in zijn wet. wie treet hier in geschil
 Met Godts almogentheit? zijn wenck, en woort, en wil
 Verstrecke ons eene wet, en maet, en vaste regel.
 Wie tegenspreect, die breeckt des Alderhooghsten zegel.
 Gehoorzaamheit behaeght den Heerscher in dit Rijk
 Veel meer dan wieroockgeur, en goddelijck muzijck.

Ghy zijt [och, weest zoo trots en hoogh niet in uw wapen,]
 Tot onderdaenigheit, tot heerschen min, geschapen.
 Och medebroeders, staect dit kermen, en geklagh,
 En buight u onder 't juck van 't eenigh hooftgezagh.

Lui.

Zeght liever, onder 't juck van grimmelende mieren.

Rey.

Wanneer het hem behaegh' moet ghy u laeten stieren.

Lui.

Wat hebben wy verbeurt? geeft reden, en bescheit.

Rey.

Verbeurt? ghy quest Godts kroon door ongeduldigheid.

Lui.

Wy klaegen van verdriet, en enckel ongenoegen.

Rey.

In ste van uwen wil gerust naer Godt te voegen.

Lui

Wy steunen op het Recht, ons wettigh toegestaen.

Rey.

Uw Recht en hantvest blijf de Godtheit onderdaen.

Lui.

Hoe kan de meerder voor een minder zich verneêren?

Rey.

Die zich gelaeten stelt. Godt dienen is regeeren.

Lui.

Gewilligh, zoo de mensch regeere daer beneên.

Rey.

De mensch leeft met zijn lot vernoeght, al is het klein.

Lui.

Den mensch is boven dat een hooger lot beschoren.

Rey.

Na menige eeuwen wort zijn opgang eerst geboren.

Lui.

Een eeuw beneden is om hoogh een oogenblick.

Rey.

Het ga zoo 't wil, zoo 't moet, zoo d'Oppermaght dit schick'.

Lui.

Men had ons nutter dees geheimenis gezwegen.

Rey.

De Godtheit openbaert haer hart, tot u genegen.

Lui

Noch milder tot den mensch: zy zet hem boven aen:

Rey.

Verknocht met Godts natuur, een wonderlijk bestaen.

Lui.

Och Engelsdom, wou Godt zich paeren met uw wezen!

Rey.

Wat Godt behaegt, en schickt, dat wort met recht geprezen.

Lui.

Hoe heeft hy 's menschen peil alree zoo hoogh gemerckt!

Rey.

Het is al wel, al goedt, wat Godt bepaelt, en werckt.

Lui.

Hoe wil de mensch de kroon der Engelen verdooven!

Rey.

Alle Englen zullen Godt in 't lichaem zien, en loven.

Lui.

Zy zullen slijck en stof aenbidden in het stof?

Rey.

Bewieroocken Godts naem, met geur, en prijs, en lof.

Lui.

Den mensch bewieroocken, van hooger hant gedwongen?

Apollion. Belial. Rey.

ZY mompelen alree? ghy hoort een strijt van tongen.

Beli.

Wat schaeren treuren hier gedompelt in den rou,
De sluiers om de borst, en lenden? niemant zou
Begrijpen dat men dus, in 't midden van de Geesten,
Op 't eeuwige bancket, en d'endelooze feesten,
Kon treuren, zaegh men niet dit jammerlijck getal
Verslensen van verdriet. wat ramp, wat ongeval
Ontsteltze? Broeders, hoe? wat 's d'oirzaeck van dit kermen?
Beledight iemant u? men zal uw Recht beschermen.
Wat deert de Broeders? spreeckt: laet hooren wat u deert.

Rey.

Zy klaegen dat de staet der menschen triomfeert,
Door Gabriëls bazuin, en opstyght boven d'Engelen;
Dat Godt zijn wezen wil met Adams wezen strengelen;
De Geesten onderworpt het menschelijck gebiet.
Daer hoort ghy kort en klaer den gront van hun verdriet.

Apol.

Zoo groot een ongelijck valt lastigh te gedoogen.

Beli.

Het overtreft by-kans ons krachten, en vermogen.

Rey.

Wy bidden dat ghy toch dien twist met ons beslecht.

Apol.

Wat raet? hoe paeit men hen? zy steunen op hun Recht.

Rey.

Wat Recht? die wetten geeft vermagh de wet te breecken.

Apol.

Hoe kan Rechtvaerdigheit een onrecht oordeel spreekne?

Rey.

Bestraf Godts oordeel eens, en schrijf hem wetten voor.

Beli.

De vader leer' het kint hem volgen op zijn spoor.

Rey.

Zijn spoor te volgen is het zelve als hy te willen.

Apol.

Verandringh van Godts wil veroirzaeckt dees geschillen.

Rey.

Hy zet den eenen van, den andren op den troon.
De minder waertste wijck' voor eenen waerder zoon.

Beli.

Gelijckheit van gena de Godtheit best zou passen.
Nu durf de duisternis het hemelsch licht ontwassen.
De kinders van den nacht braveeren zelfs den dagh.

Rey.

Wat adem haelt, met recht den Schepper dancken magh,

Die elck zijn wezen gaf, en mindre en meerder waerde:
 Wanneer het hem belieft zal 't element der aerde
 Veranderen in lucht, of water, of in vier;
 De hemel zelf in aerde; een Engel in een dier;
 Een mensch in Engleschijn, of onbegrepen wonder.
 Een maght regeert het al, en keert het bovenste onder.
 Wat d'allerminste ontfangt is loutere gena.
 Hier gelt geen willekeur. hier komt vernuft te spa.
 In d' ongelijkheit is Godts heerlijkheit gelegen.
 Zoo zienwe tegens 't lichtste het zwaerste zwaerder weegen.
 Dus steekt het schooner af op 't schoon; de kleur op kleur;
 De diamantsteen op turkoisblaeu; geur op geur;
 Het stercke op flauwer licht; gestarrent tegens starren.
 Ons schicken is den Staet van dit Heelal verwarren,
 Misschicken al wat Godt geschickt heeft, en beleit;
 En wat het schepsel schickt, dat is wanschapeheit,
 In 't allerminste lidt. men staeck' dit murmureeren.
 De Godtheit kan den Staet van 't Engelsdom ontbeeren.
 Zy is met niemants dienst beholpen eeuwich rijck,
 En heerelijck, behoeft zy wieroock, noch muzijck,
 Noch geur, haer toegezwaeit, noch lof, haer toegezongen.
 Ondanckbre Geesten, zwijght: betoomt u snoode tongen.
 Ghy weet Godts reden niet: genoeght u met uw lot,
 En onderworpt u Godts en Gabriëls gebodt.

Apol.

Is dan de Staet en 't lot der Geesten onbestendigh?
 Zoo staenze glibberigh, zoo zijnze alreede ellendigh.

Rey.

Om dat een minder zal regeeren in dit Rijck?
 Wy blijven diewe zijn: geschiet ons ongelijck?

Beli.

Zy zijnde naeste aen Godt, hun' toeverlaet, en vader,
 En lagen hem aen 't hart: nu leit een minder nader.

Rey.

Zich over 's anders heil bedroeven, is gebreck
 Van liefde, en rieckt naer nijt, en hooghmoet. laet dees vleck
 Op Englezuiverheit en louterheit niet kleven.
 Eclkandre, in eendraght, liefde, en trou, voorby te streven,

Behaeght den Vader, die het al in orden schiep.

Beli.

Zy houden d' orden, daer de hemel hen toe riep;
Maer kunnen traegh verstaen des menschen slaef te worden,

Rey.

Dat 's ongehoorzaemheit: zoo spattenze uit hun Orden.
Ghy ziet hoe't hemelsch heir, geharrenast in 't gout,
En in 't gelidit gestelt, zijn beurt en schiltwacht houdt;
Hoe deze star gedaelt, en gene, in top daer boven,
De klaerste een minder klaere in luister kan verdooven;
Hoe d'eenen een kleiner ronde, en d'andre een grooter schrijft,
De laeghste hemel snelst, de hooghste langsaem drijft;
En evenwel verneemtge, in deze oneffenheden
Van ampten licht en kreits en stant en trant en treden,
Geen tweedraght, nijt, noch strijt: des Albestierders stem
Geleit dit maetgezang, dat luistert scherp naer hem.

Beli.

't Gestarnte blijft in staet, daer Godt het in wou scheppen.
Behaeghde 't hem den Staet der Englen niet te reppen,
Zy weecken geen gestarnte, in eendraght, noch in pais,
Noch steurden met geklagh de rust van dit palais.

Rey.

Zie toe, en wacht u wel deze ongenoeght te stijven.

Apol.

Wy wenschen dat dees lucht en wolck magh overdrijven,
Eerze uitberste, en 't gewest des hemels zette in vier.
Zy groeien in getal. wie stiltze? wie komt hier?

Luiciferisten. Belzebub. Rey.

HElaes, helaes, helaes, waer is ons heil gevaeren?

Belz.

't Gaet wel, wy groeien aen: onze Engelen vergaeren,
En steecken, vol misbaer, de hoofden vast by een.
Wat port u Engleburgh met kermen en gesteen
T'ontrusten? kan de bloem der zaligheid verslensen?
Gerust bezitten al wat eenigh Geest kan wenschen
Van Godt, den zegenaêr, vernoeght u dat noch niet?
Zoo staetghe u zelfs in 't licht, en koestert een verdriet,
Waer van ick d' oirzaeck noch beseffen kan, noch raeden.
Houdt op van kermen: scheurt velttekens, en gewaeden

Niet langer, zonder reên, maer heldert uw gezicht,
 En voorhoofd met een' strael, ô kinders van het licht!
 De schelle keelen, die met zangh de Godtheit dancken,
 Dien om, en belgen 't zich, om dat ghy valsche klancken
 En basterttoonon mengt, in 't goddelijck muzijck.
 Uw bittert weeklaght steurt de maet van 't hemelrijck.
 't Gewellef huilt u na. den rougalm in den hoogen
 Gesteeegen, rolt al voort, van d'eene in d'andre boogen:
 En zonder misdaet wort, door zulck een ongeluit,
 De wasdom van Godts naem en glori niet gestuit.

Lui.

Heer Overste, op wiens wenck ontelbre keurebenden
 Zich wapenen, ghy komt van pas om onze elenden
 Te zalven, en den smaet en onverdienden hoon
 Te schutten door uw maght. zal Gabriël de kroon
 Der heilige Engelen op 't hooft van Adam zetten,
 Door Adams erfgenaem Godts eerstelingen pletten?
 Wy waren nutter niet geschapen, eer de zon
 Te wagen steegh, en licht den hemel geven kon.
 De Godtheit koos vergeefs de Geesten tot trouwanten
 Van 't onbeweeghbre hof, indienze zich wou kanten,
 En spitsen tegens 't Recht der geesten, zonder schult
 Tot wederstant getergh, uit noot, en ongedult.
 Wy juichten, in den lof der Godtheit opgetoogen,
 Aenbaden, wieroochten met schaelen, neighden, boogen
 Onze aengezichten neêr. de hemel gaf gehoor,
 Verslingert op den dans des galms, van koor in koor,
 Ja smolt van volle vreught op tongmuzijck, en harpen;
 Toen Gabriëls bazuin zich plotselingh quam werpen
 Met dezen donderslagh in 't midden van Godts eer:
 Daer lagen wy verbaest, verstroit, verdruckt ter neêr.
 De blyschap gaf den geest. de zwangre keelen zweegen.
 De jonghst geboren streeck de kroon, den staf, den zegen;
 En d'outste zoon, onterft by d'Oppermajesteit,
 Gemerckt bleef voor een' slaef. dat valt gehoorzaamheit,

Godtvruchtigheid, en liefde, en trouwe, uit Godts trezooren,
 Ten deele, dompelt haer in rouwe, ontvonckt den toren,
 En wraeckzucht, om den mensch, uit een' gerechten haet,
 Te smooeren in zijn bloet, eer hy der Englen Staet
 Verplette, en zy geboeit, als snoode en arme slaven,
 Gedwongen worden naer zijn zweep en wil te draven;
 Gelyck hy daer beneên de dieren houdt in dwang.
 Heer Overste, ghy kunt der Geesten ondergang
 Verhinderen, en by hun hantvest hen bewaren:
 Beschutzte door uw maght: wy staen gereet uw scharen,
 Uw' standert, en uw heir te volgen: treck maer aen.
 't Is eerlijck voor zijn eere, en kroone, en Recht te staen,

Belz.

My deert uw ongelijck. ô Koning aller Heeren,
 Verhoe dit liever. geef geen stof tot muiteneeren,
 Noch tweedraght. geef geen stof tot wederspanningheit.
 Wat raet? hoe stil ick u, en d'Oppermajesteit?

Lui.

Zy quetst het heiligh Recht, aen d'Engelen geschoncken.

Belz.

Het Recht te quetsen kan den onderzaet ontvoncken,
 Een vier ontsteken, daer de lucht afbranden zou.
 O averchtsen loon van onbevleekte trou!
 Hoe zullen wy ons best in dees vertwijfling draegen?

Lui.

Men trooste zich een kans, een' stouten sprong, te waegen.

Belz.

Waer toe zich zelfs gewaeght? men ga een' zachter gangk.

Lui.

Hier gelt alleen geweld, en kracht, en wraeck, en dwangk.

Belz.

Men kon, waer 't mogelijk, een veilig middel kiezen.

Lui.

Met uit stel zal men hier niet winnen, maer verliezen.

Belz.

Men geef zijn ongelijck met reden te verstaen.

Lui.

De reden heeft hier uit: men zet ons onder aen.

Bel.

Met smeken moght ghy best en eerst uw' wensch verwerven.

Lui.

Het stuck ontdecken, is den handel gladt bederven.

Belz.

Men kan dien aenslagh naeu ontveinzen voor het licht.

Lui.

Wy groeien maghtigh aen, en staen in evenwight.

Belz.

De kans begunsticht hun, die met Gods Veltheer vechten.

Lui.

Hier is met sufferye en schrick niet uit te rechten.

Belz.

Wat zeit Apollion hier toe, en Belial?

Lui.

Zy trouwen onze zijde, en stercken het ghetal.

Belz.

Hoe heeft men dit verhaest? het is nu ver gekomen.

Lui.

De hemel vloeit ons toe van zelf met volle stroomen.

Belz.

Betrout u op geen heir, vol lichte weifelaers.

Lui.

Wy zien alree meer kans, en voordeel, min gevaers.

Belz.

Wie reuckeloos begint, beroem' zich van geen voordeel.

Lui.

Aen d'uitkomst hangt het al, voor d'uitkomst dwaelt het oordeel.

Dit gansche leger eischt u tot een opperhoofd,

En leitsman op dien toght.

Belz.

maer wie is zoo berooft

Van zinnen, dat hy uw gerechtigheid verdadigh',

En 's hemels heirkraft terge? ay, weest u zelfs genadigh.

Verschoonme van dien last: ick kieze geene zy.

Men legge met verdragh deze ongelijkheit by.

Rey.

Gebroeders, geeft gehoor. houdt boven aen met smeecken

By Godt, door middelaers: men wint met tusschensprecken

Gemackelijcker velt dan door dien steilen wegh

Van oproer. handelt koel met raet, en overlegh.

Wy willen te gelijk uw Recht om hoogh verweeren.

Bedaert: ghy quetst de kroon van Godt, den Heer der Heeren.

Lui.

En ghy ons wettigheit: verstout u hooger niet.

Heer Belzebub, aenvaert dit wettige gebiet,

En zet de hairen schrap: wy volgen u te gader.

Belz.

O yveraers, bedenckt, bedenckt u liever nader.

Ick wil u voortreën naer den troon van 't groot palais,

En ons gerechtigkeit bemiddelen door pais,

En onderling verdragh, gewilligh, onbedwongen.

Rey

Houdt stil: houdt stil: ghy wort van Michaël besprongen.

Michaël. Belzebub. Luiciferisten.

WAer zijnwe? wat gedruis verneemt men hier alree?
Dit schijnt een hof van twist en oproer, niet van vreê,
Gehoorzaamheit, en trou. Prins Belzebub, wat reden
Beweeght u, als een hoofd van wederspanigheden,

Dien oploop, zwanger van een goddeloos verraet,
Te styven tegens Godt, ons aller toeverlaet?

Belz.

Genade, ô Michaël, gewaerdigh ons te hooren,
Eer ghy een vonnis velt, uit yverigen tooren,
Ter eere van Godts Naem. belast ons met geen schult.

Mich.

Ick zal uw onschult dan aenhooren met gedult.

Belz.

De t'zamenrotting van zoo menigh duizent troepen,
Gesteurt om 't hooghebodt, ten rijxtroon uitgeroepen,
Op Gabriëls bazuin, vereischte een tusschenspraeck,
Tot slissing van dien brant; waerom ick van hun zaeck
En klaghten kennis koom te nemen., om het muiten,
By alle middelen en mooghlijckheên, te stuiten:
Zy vaeren echter voort, al razende en ontzint
Aen 't hollen, buiten spoor, en dringen 't klaghtbewint
Met kraght ons op den hals. ick poogh de maght te scheien,
[Laet tuigen van mijn trou dees Godtgetrouwe Reien,]
Te raeden hunne klaght te storten voor Godts stoel;
Maer yvre vruchteloos, in 't midden van 't gewoel,
En oproer, als een zee ten hemel toe verbolgen.
De Veltheer tre nu voor: wy staen gereet te volgen,
Indien hy middel ziet tot slechting van 't geschil.

Mich.

Wie durf zich tegens Godt en zijnen heilgen wil
Verzetten? wie dus stout den oorloghsstandert planten,
In 't koningrijck van pais? indienghe door gezanten
Wilt handelen om hoogh, tot voorstant van uw lot;
Wy willen uwen zoen bemiddelen by Godt,
Of anders wacht uw hoofd: dit zal u niet gelucken.

Lui.

Zoudt ghy met wapenen ons heiligh Recht verdrucken?
Zy zijn den Veltheer niet tot zulck een eindt betrouet.
Wy steunen op ons Recht: Rechtvaerdigheit is stout.

Mich.

D'inspanner tegens Godt is allerminst rechtvaerdigh.

Lui.

Wy dienen Godt: hy kenne ons tot zijn diensten waerdigh.
De hemel blijve maer in zijnen eersten stant.
Men stell' geene amptenaers van 't hemelsch Vaderlant

Beneden 't aertsch geslacht: dat staet de Hierarchyen,
De Troonen, Maghten, hooge en lage Heerschappyen
Der Geesten, Englen, en Aertsenglen nimmermeer
Te lijden: neen geensins; al zoude uw blixemspeer
Doorstooten borst aen borst, en d'allertrouste harten:
Wy laten ons geensins van Adams afkomst tarten.

Mich.

Ick wil dat elck vertrecke, op 't wencken met mijn hant.
Hy kant zich tegens Godt, en Godtheit, wie zich kant
Meineedigh tegens ons. vertreckt naer uwe vaenen.
Dat past soldaten, en gehoorzaeme onderdaenen
Des hemels. wat geweld, wat moetwil drijft men hier!
Wie anders oorelooght dan onder mijn banier,
Beoorlooght Godt, en is een vyant van zijn Rijcken.

Lui.

Wie op zijn Recht staet, hoeft voor geen geweld te wijcken.
Natuurelijck is elck beschermer van zijn Recht.

Mich.

'k Gebiede u datghe flux de wapens nederlegt.
Door t'zamenrotten wort uw eer' en eedt geschonden.

Lui.

Natuur heeft d'Engelen door eenen bant verbonden
Elckandre by te staen: oock wort niet een alleen
Geraeckt in dit geschil, maer 't raeckt ons in 't gemeen.

Mich.

Zoudt ghy met wapenen den hemel dan beroeren?
Die zijn u niet betrouwt om tegens Godt te voeren.
Misbruicktge uw maght, zo vreest des Allerhooghsten maght.

Lui.

De Stedehouder wort alle oogenblick verwacht.
Hy is in aller yl gedaghvaert, en ontboden.
Wy willen al op een, en Goden tegens Goden
Opzetten, liever dan van ons gerechtigheid
Aftreden door geweld.

Mich.

zoo groot een onbescheit
Verwacht ick nimmermeer van 's hemels Stedehouder.

Lui.

Het zweemt naer onbescheit een' eersteling, een ouder
Te stellen onder 't juck des jongsten, als een' knecht.
Dat d'Engel de natuur der Engelen bevecht,
En tegens zijngelijck, in staet, en aert, en wezen,
De wapens voere, wort met onbescheit geprezen.

Mich.

Hardneckige aert, ghy zijt geen zoonen meer van 't licht,
 Maer eer een bastertslag, dat voor geen Godtheit zwicht.
 Ghy terghet den blixemstrael, en onverzoebren toren:
 Volhartghe, wat een ramp en val is u beschoren!
 Ghy luistert naer geen' raet, noch onderwijs: laet zien
 Wat d'Allerhooghste stem ons boven zal gebiën.
 Wel aen, ick wil dat zich d' oprechte en vroomme Reien
 En schaeren daetlijck van rebelle rotten scheien.

Lui.

Laet scheiden al wat wil: wy houden ons by een.

Mich.

Getrouwe Reien, volgt Gods Veltheer.

Lui.

trekt vry heen.

Belzebub. Lucifer. Luiciferisten.

DE Veltheer vaert naer Godt, om over u te klaegen
 Schept moedt: Vorst Lucifer, gesteege op zijn' wagen,
 Wort herwaert aengevoert. ghy moet u kort beraën.
 Een heirkraft, zonder hoofd, kan nimmermeer bestaen.
 Wat my belangt, die last valt my te zwaer te tillen.

Luc.

De gansche hemel waeght en dreunt van uw geschillen.
 De keurebenden staen gereten en gedeelt,
 Het oproer slaet al voort. de hooge noot beveelt
 Hierinne te voorzien, en onheil voor te komen.

Lui.

Heer Stedehouder, wijck en toevlucht aller vroomen,
 Wy hoopen nimmermeer dat ghy, als Michaël,
 Den hals van 't Engelsdom tot eene voetschabel
 Van Adams afkomst zult verworpen, en verdoemen,
 En zulck een' smaet en hoon vergulden, en verbloemen
 Met schijn van billijckheit, en stijven door u maght
 Den opgang van den mensch, een grof een aertsch geslacht.
 Wat wier ook schenkt hy toch den schaers van hem gezienen?
 Waerom belast men ons een' snooden worm te dienen,
 Te draegen op de hant, te luistren naer zijn stem?
 Schiep Godt de hemelen en Englen slechts om hem;
 Wy waren nutter noit geschapen, noch geworden.
 Ontfarm u, Lucifer. gedoogh niet dat onze Orden

Zoo laegh vernedert werde, en zonder schult verzinck',
 De mensch, gelijk een hoofd der Englen, straele, en blinck',
 In 't ongenaeckbre licht, waer voor de Serafijnen,
 Al bevende van angst, als schaduwen, verdwijnen.
 Indien ghy u verneert zoo groot een ongelijck,
 Tot voorstant van ons recht, te slechten in dit Rijck;
 Wy zweeren uwen arm eendragtigh t'onderstutten.
 Aenvaert dees heirbyl: help, och help ons Recht beschutten.
 Wy zweeren u met kracht, in volle majesteit,
 Te zetten op den troon, aen Adam toegeleit.
 Wy zweeren uwen arm eendragtigh t' onderstutten.
 Aenvaert dees heirbijl: help, och help ons Recht beschutten.

Luc.

Mijn zoonen, op wier trou geen vleck van ontrou hecht,
 Al wat de Godtheit wil, en van ons eischt is recht.
 Ick ken geen ander Recht; en stutte, als Stedehouder
 Der Godtheit, zijn besluit en raetslot met mijn schouder.
 Den scepter, dien ick voer, ontfingh mijn rechte hant
 Van zijn Almogentheit, als een genadepant
 En teken van Godts gunst en liefde tot ons allen.
 Is nu zijn hart en zin op Adam juist gevallen,
 En lust het hem den mensch, in volle heerschappy,
 Te zetten boven aen, en, boven u en my,
 Te kroonen, schoonwe noit in onzen plicht bezweecken;
 Wat raet hier toe? wie wil dat raetslot tegenspreecken?
 Indien hy Adam noch een zelve heerlijkheit,
 En d'Engelsche natuur gelijk, hadt toegeleit,
 Dat waer verdraeghelijck voor alle hemeltelgen,
 Gesprooten uit Godts stam: nu moghten zy 't zich belgen,
 Zoo belghzucht geene vleck om hoogh gerekent waer.
 Maer hoe men 't vat, dit loopt van wederzy gevaer,
 Het zy men zwichte uit schroomte, of moedigh wederstreve.
 Ick wensche dat hy u dees belleghzucht vergeve.

Lui.

Heer Stedehouder, ay, aenvaert dien heirstaf toch,
 En hanthaef 't heiligh Recht: wy volgen in uw zogh.

Wy volgen, streef vooruit op uw gezwinde veeren.
Wy willen sneuvlen, of zeeghaftigh triomfeeren.

Luc.

Dit strijt met onzen eedt, en Gabriëls gebodt.

Lui.

Dat strijt met Godt, en zet het Menschdom boven Godt.

Luc.

Laet Godt zijn eer, en stoel, en majesteit bewaeren.

Lui.

Bewaer uw' eigen stoel: wy willen, als pylaeren,
U stutten, en den staet der Engelen met een.
Geen mensch zal onze kroon, Godts kroon, met voeten treên.

Luc.

De Veltheer Michaël, gewapent onder 't zegenen
Van boven, wil ons flux met al zijn heir bejegenen.
Zijn heirkraft by uw maght, wat is 't een groot verscheel!

Lui.

Is 't geene helft, ghy sleipt een' staert van 't derde deel
Der Geesten mede, indienghe u geeft op onze zijde.

Luc.

Dan is de kans gewaeght, ons gunst verloren by de
Verdruckers van uw Recht.

Lui.

de moedt, de dapperheit,
De hoon, de smaet, de spijt, de wanhoop, het beleid,
De wraeck, het ongelijck, niet anders te beslechten,
En wat hier aenhangt, zal ons stijven, onder 't vechten.

Belz.

Wy hebben 't heiligh Rijck alleen in onze maght.
Wat raetslot men besluit', de wapens geven 't kracht,
En nadruck. zoo wy slechts ons in slaghorden stellen;
Wat nu noch weifelt strax op onze zy zal hellen.

Luc.

Ick troostme dan geweld te keeren met geweld.

Belz.

Zoo stijgh de trappen op, ô allerbraefste Helt.
Heer Stedehouder, stijgh dien troon op, datwe u zweeren.

Luc.

Vorst Belzebub, getuigh, en ghy doorluchtste Herren,
Apollion, getuigh, getuigh, Vorst Belial,
Dat ick, uit noot en dwang, dien last aenvaerden zal,
Tot voorstant van Godts Rijck, om ons bederf te keeren.

Belz.

Nu brengt den standert voort, dat wy den stander zweeren,
Getrouwigheit aen Godt, en onze Morgenstar.

Lui.

Wy zweeren te gelijk by Godt, en Lucifer.

Belz.

Nu brengt het wierockvat, ghy Godtgetrouwe schaeren:
Bewieroockt Lucifer met wierockkandelaeren,

En schaelen, rijck van geur. verheerlijckt hem met licht,
 En glans van fackelen. verheft hem met gedicht,
 Gezangen, en muzijck, bazuinen, en schalmeien.
 Het voeght ons, hem aldus met staetsi te geleien.
 Heft op een' heldren toon,
 Ter eere van zijn kroon.

Lui.

Op, treckt op, ô ghy Luiciferisten,
 Volght dees vaen.
 Ruckt te hoop al uw krachten, en listen.
 Treckt vry aen:
 Volght dezen Godt, op zijn trommel, en trant.
 Beschermt uw Recht, en Vaderlant.
 Helpt hem Michaëls heirkrachten stuiten.
 Houdt nu moedt.
 Helpt den hemel voor Adam nu sluiten,
 En zijn bloet.
 Volght dezen Helt, op zijn bazuin, en trom.
 Beschut de kroon van 't Engelsdom.
 Ziet, ay ziet nu de Morgenstar blincken.
 Voor die pracht
 Zal des vyants banier haest verzincken,
 In den nacht;
 Wy met triomf kroonen Godt Lucifer.
 Bewier oockt hem: aenbidt zijn Star.

Rey van Engelen.***Zangk.***

WAer zijnwe toe gekomen,
 Dat 's hemels burgertwist
 De regementen splist,
 En 't zwaert is opgenomen,
 Te zinneloos en blint?
 Wie 'er van ons benden,
 Hy sneuvelt, of verwint,
 Geluckigh? die d'elenden

Van hunne broedren zien,
 En Rijk en Reigenooten?
 Of die verwonnen vliên,
 In ballingschap gestooten?
 O zoons van eenen Godt,
 Waer toe verdwaelt u lot?

Tegenzang.

Helaes! waer toe verdwaelen
 De Geesten? wat verleit
 Hen uit de zekerheit
 Van hunnen Staet en paelen
 Te spatten, zonder noot?
 Zich op het spits te waegen?
 Ons weelde was te groot,
 Te dertel om te draegen;
 De hemel niet genoegh
 Om Engelen te paejen:
 De Nijdigheit most vroegh
 Dit zaet van oorlogh zaejen,
 In 't vreedzaem Vaderlant.
 Wie leit dien twist aen bant?

Toezang.

Is dit krijghsvier niet te smooren,
 Door een maght van hooger hant,
 Wat wil blijven in zijn' stant?
 Staetzucht zal alle Orden stooren:
 Hemel, aerde, zee, en strant
 Zullen staen in lichten brant.
 Staetzucht, eens door triomfeeren
 Als gewettight, zal verwoet
 Godt en alle maght braveeren.
 Staetzucht kent noch Godt, noch bloet.

Het vierde bedrijf.

Gabriël. Michaël.

DE gansche hemel gloeit, in eenen lichten brant
 Van oproer en verraet. 'k verdaegh u, als Gezant
 Van Godt en zijnen stoel, nu daetlijck op te trecken,
 Met eenen gloet van vier en yver deze vleckten
 Te branden uit Godts naem, en 't zuiver Hemelsdom.
 Vorst Lucifer braveert: hy roert trompet, en trom.

Mich.

Is Lucifer, helaes, in zijne trou verandert?

Gab.

Des hemels derde deel heeft reede zijnen standert,
 Die valsche Morgenstar, gezworen, zijnen troon
 Bewieroockt, als een' Godt, en met een' lastertoon
 Van goddeloos muzijck hem eere toegezongen.
 Zy komen herwaert aen in volle kracht gedrongen,
 En dreigen schrickelijck de poort van 't wapenhuis
 Te rammen met geweld. een woest een wilt gedruis
 Van onweêr buldert vast, van boven, en van onder.
 Het weêrlicht, stormt, en raest. de blixem, en de donder
 In arbeit, schudden vast de pijlers van ons hof.
 Men hoort geen Serafijns, noch wedergalm van lof.
 Een ieder zit in druck gedompelt over d'ooren.
 Dan zwijgen plotseling, dan huilen al de kooren
 Der Engelen, van druck, en medelijden, om
 Den blinden afval van 't gezalight Engelsdom,
 En d'Engelsche natuur. 't is meer dan tijt om heden
 Te quijten uwen plicht, en op uw heilige eeden,
 [Die ghy, als Veltheer, op het punt des blixems zwoert,
 By Godt en zijnen naem,] te passen.

Mich.

wat vervoert
 Godts Stedehouder dus zich tegens Godt te kanten,
 Als een verwaeten hoofd van dollen vloeckverwanten?

Gab.

De hemel weet hoe noode ick Godts gerechte zaeck
 Verdadige, op dees wijs. hoe bitter wil de wraeck

Hem treffen! want men weet geen middelen te vinden,
 Om dit verdooft geslacht rampzaligen en blinden
 Te leiden op de baen, de heirbaen van hun trou.
 Ick zagh Godts blyschap zelf zich met een wolck van rou
 Beschaduwen; in 't endt de wraeck een vlam ontsteecken
 In d'oogen van het licht; eer, om dien slagh te breecken,
 Het last gaf tot den toght. ick hoorde een wijl het pleit,
 Hoe d'opperste Genade, en Godts Gerechtigheit
 Elckandre in wederwight, met pit van reden, hielen.
 Ick zagh de Cherubijns, hoeze op hun aenzicht vielen,
 En riepen vast: gena, gena, ô Heer, geen Recht.
 Men had dit zwaer geschil gezoent, en schier geslecht;
 Zoo scheen de Godtheit tot genade en zoen genegen:
 Maer als de wieroockstanck in top komt opgesteegen,
 De smoock, die Lucifer om laegh wort toegezwaeit,
 Met wieroockvat, bazuin, en lofgezangen, draeit
 De hemel zijn gezicht van zulcke afgoderyen,
 Gevloecht van Godt, en Geest, en alle Hierarchyen.
 Genade had uitgedient. waeck op, in 't harrenas.
 De Godtheit daghvaert u, eer 't oproer ons verrass'.
 Betem met uwen arm de woeste Behemotten,
 En Leviathans, die dus godtloos t'zamenrotten.

Mich.

Uriël, schiltknaep flux, men breng' den blixem hier,
 Mijn harnas, helm, en schild. breng herwaert Godts banier.
 Men blaze de bazuin. te wapen, flux te wapen.
 Ghy Maghten, Troonen, wat getrou is, en rechtschapen,
 Dat wapen' zich met ons. ghy regementen voort,
 Een ieder in 't gelidt: de hemel geeft het woort.
 Men blaze de bazuin: men sla de holle trommels,
 Verdaghvaerde in der yl ontelbre dicke drommels
 Gewapenden. blaest op: ick schiet de wapens aen.
 Het gelt Godts eer alleen. het moet'er nu op staen.

Gab.

Dit harnas past zoo braef, alwaer 't u aengeschapen.
 Hier komt de veltbanier, waer in Godts naem en wapen

U toestraelt, en de zon in top u heil belooft.
 Hier komen de Kornels u groeten, als het hoofd
 Van 't heir der hemelen, die Godts baniere zwoeren.
 Schep moedt, Vorst Michaël: ghy zult Godts oorlogh voeren.

Mich.

Zoo zal ick. hou mijn woort om hoogh: wy trecken heen.

Gab.

Wy volgen uwen toght met wenschen, en gebeên.

Lucifer. Belzebub. Luiciferisten.

HOe staet het met ons heir? hoe is 't 'er me gelegen?

Belz.

Het heir verlangt, gereet, om onder uwen zegen,
 Te vlieden regelrecht op 't spits van Michaël.

Lui.

Zoo doet het: ieder wachte op Lucifers bevel,
 Om teffens d'armen en hun vleugels eens te reppen,
 Dien grooten vyant lucht en winden t' onderscheppen,
 En, als hy leght in zwijm, te ketenen met kracht.

Luc.

Hoe talrijck is het heir? waer in bestaet ons maght?

Belz.

Die groeit alle oogenblick, en bruist uit alle transen
 Ons toe, gelijk een zee van vier en heldre glansen.
 'k Vertrou het derde deel des hemels houdt ons zy,
 Is 't niet de halve streeck: want Michalës gety
 Verloopt alle oogenblick, en ebt aen alle kanten.
 De helleft van de wacht en eerste hoftrouwanten,
 Uit ieder Orden, van een ieder Hierarchy,
 Verzweeren hunnen Heer, Vorst Michaël, als wy.
 Men ziet'er Cherubijns, Aertsenglen, Serafijnen
 De vaenen voeren. zelf het paradijs, aen 't quijnen
 Geslagen van verdriet, verschiet zijn groente, en verf;
 En waer men d'oogen keert, daer schijnt een wis bederf,
 En boven 't hoofd een buy en donckre wolck te hangen.
 Dat voorspooock spelt ons heil: men heeft slechts aen te vangen.
 Ghy draeght alree de kroon des hemels op uw kruin.

Luc.

Die klanck behaeghtme meer dan Gabriëls bazuin.
 Hoort toe, en geeft gehoor, beneden deze trappen.
 Hoort toe, ghy Oversten: hoort toe, ghy Ridderschappen,

En luistert wat wy u vermelden, klaer, en kort.
 Ghy weet hoe verre wy alree zijn uitgestort
 In wraeck zucht tegens 't Hooft der opperste palaizen,
 Dat het een dolheit waere, op hoop van zoen, te deizen;
 En niemant dencken durf deze onuitwischbre smet
 Te zuivren door gena: dies moet de noot een wet,
 Een wisse toevlught van te wancken noch te wijcken
 Verstrecken; ghy, met kracht en zonder om te kijken,
 Dien standert en mijn star verdadigen, met een
 Den vrygeschapen Staet der Englen in 't gemeen.
 Het ga zoo 't wil: volhardt groothartigh, onverdrietigh:
 Geen almaght heeft de maght dat zy geheel vernietigh'
 Het wezen, dat ghy eens voor eeuwichlijck ontvingt.
 Indienghe fel en fors met uwe heirspits dringt
 In 't hart van 's vyants heir, en komt te triomfeeren,
 Zoo zal de tiranny der hemelen verkeerren
 In eenen vryen Staet, en Adams zoon, en bloet,
 Gekroont in top van eere, en met een' aertschen stoet
 Omcingelt, uwen hals niet boeien aen de keten
 Van slaefsche dienstbaerheit, om hem ten dienst te zweeten,
 En onder 't kooperen juck te hijgen, zonder endt.
 Indienghe my voor 't hooft van uwen vrydom kent,
 Gelijckghe uit eenen mont dien standert hebt gezworen;
 Zoe staeft den eedt noch eens eenstemmigh, dat wy 't hooren,
 En zweert getrouwicheit aen onze morgenstar,

Luc.

Wy zweeren te gelijk by Godt, en Lucifer.

Belz.

Maer zie hoe Rafaël, verbaest, en vol medoogen,
 Met zijnen vredetack van boven komt gevloogen,
 Om uwen hals, op hoop van stilstant, en verdragh.

Rafaël. Lucifer.

OCh, Stedehouder, mont van 't goddelijck gezagh,
 Wat heeft u buiten 't spoor van uwen plicht gedreven?
 Zoudt ghy den Schepper van uw glori wederstreven?

Lichtvaerdigh weifelen, en wancklen in uw trou?
 Dat hoop ick nimmermeer. helaes, ick zwijm van rou,
 En blijve om uwen hals beklemmt, bestorven hangen.

Luc.

Oprechte Rafaël.

Raf.

mijn blyschap, mijn verlangen,
 Ick bidde u hoorme.

Luc.

spreeck, zoo lang het u behaegh'.

Raf.

Genade, ô Lucifer. verschoon u zelven: draegh
 Geen harnas tegens my, die treurigh smilte, en quijne
 Van druck, om uwent wil. ick koom, met medecijne
 En balsem van gena, gesteeegen uit den schoot
 Der Godtheit, die, gelijkze in haeren Raet besloot,
 U, boven duizenden gekroonde Heerschappyen,
 Gezalft heeft op den stoel van haer stadthouderyen.
 Wat dolheit is het, die uw zinnen dus verruckt?
 Zy had haer zegel en gelijkenis gedruckt
 Op uw geheilicht hooft, en voorhooft, overgooten
 Met schoonheit, wijsheit, gunst, en wat'er komt gevlooten,
 En stroomen, zonder maet, uit aller schatten bron.
 Ghy blonckt in 't paradijs, voor 't aenschijn van de zon
 Der Godtheit, uit een wolck van dau en versche roozen.
 Uw feestgewaet stont stijf van perlen, en turkoozen,
 Smaragden, diamant, robijn, en louter gout.
 De zwaerste scepter wert uw rechte hant betrouwt,
 Zoo dra ghy steeght in 't licht, en, op bazuin en bommen,
 Door 't blakende gesternte en steenen quaemt te brommen:
 En zoudt ghy reuckeloos u storten uit dien troon?
 Verreuckeloozen al dat heerelijck, en schoon?
 Zoudt ghy uw glansen, die de hemelen vercierren,
 Ons licht verduisteren, in eenen knoop van dieren,
 En mengsel van gedierte en ondier onder een,
 Griffioensklauw, draeckenhooft, an andre gruwzaam heên
 Misscheppen onbedacht? en zouden 's hemels oogen,
 De starren, u zoo laegh berooft zien van vermogen,
 En eere, en majesteit, door 't schenden van uw trou?
 Dat keer' de goede Godt, wiens aenschijn ick aenschou,

In 't zaligh licht, daer wy, geheilicht alle zeven,
 Hem dienen voor zijn' troon, en sidderen, en beven
 Voor zulck een Majesteit, die op ons voorhoofd straelt,
 Verquickt en leven geeft wat leeft, en adem haelt.
 Heer Stedehouder, magh mijn bede uw hart beweegen;
 Ghy kent mijn zuiver wit, en hart, met u verlegen.
 Ruck af dien trotsen kam: schud uit dit harrenas:
 Smijt neder uit dees hant de heirbijl, de rondas
 Uit d'andre. hooger niet: legh neder, och, legh neder,
 Legh neder, strijck van zelf den standert, en de veder
 Van uwe vleugelen, voor Godt, en zijnen glans;
 Eer hy u uit den troon, den allerhooghsten trans
 Van eere, nederklincke aen gruis, en stof te mortel,
 Ja zulx dat van den stam der Geesten tack, noch wortel,
 Noch geen gedachtenis, noch leven overschiet;
 't En waere een leven van elende, van verdriet,
 De Doot, de Wanhoop, en een worm, een eeuwich knaegen,
 En knersetanden moght den naem van leven draegen.
 Verneêr u: staeck dien toght: ick offere u gena
 Met dien olijftack: grijp, of echter 't is te spa.

Luc.

Heer Rafel, ick verdien noch dreigement, noch toren.
 Mijn helden hebben Gode, en Lucifer gezworen,
 En, onder 's hemels eedt, dien standert opgerecht.
 Men stroie wat men wil den hemel door: ick vecht,
 En oorloge onder Godt, tot voorstant van zijn kooren,
 De hantvest, en het Recht, hun wettigh aengeboren,
 Eer Adam zijne zon zagh opgaen, eer de dagh
 Zijn paradijs bescheen. geen menschelijck gezagh,
 Geen juck van menschen zal den neck der Geesten plaegen;
 Geen Engelsdom den troon van Adam onderschraegen,
 Met zijnen vrijen hals, gelijk een dienstbaer slaef,
 't En zy de hemel ons in eenen poel begraef,
 Met zoo veel scepteren, en kroonen, glans, en voncken,
 Als ons de Godtheit uit haer' boezem heeft geschoncken,

Voor eeuwigh, en altijd. laet bersten al wat berst:
 Ick hanthaeft 't heiligh Recht, door hoogen noot geperst,
 En, na veel wederstants, my entlijck overdrongen,
 Op 't klaegen en gekerm van duizenden van tongen.
 Ga heene, bootschap dit den Vader, onder wien
 Ick dus, voor 't Vaderlant, den standert voere, en dien',

Raf.

Och Stedehouder, wat verbloemt ghy uw gepeinzen
 Voor 't alziende oog? ghy kunt uw oogmerck niet ontveinzen.
 De strael van zijn gezicht ontdeekt de duisternis,
 De staetzucht, daer uw geest zoo grof van zwanger is,
 En reede in arbeit gaet, om dit gedroght te baeren.
 Waer bergh ick my van schrick! hoe ryzen al mijn haeren!
 Verdwaelde Morgenstar, verschoon u zelve toch.
 Ghy kunt d'Alwetentheit niet paeien met bedrogh.

Luc.

Wat staetzucht? heeft mijn plicht in eenigh deel ontbroken?

Raf.

Wat hebt ghy in uw harte al heimelijck gesproken?
 Ick wil in 's hemels top, door alle wolcken heen,
 En boven Godts gestarnte opstijgen, van beneên,
 Godt zelf gelijk, geen maght bestraelen met genade,
 't En zyze aen mijnen stoel het leen verheergewaede:
 Geen majesteit braveer' met sceppter, nochte kroon,
 Ten zy ick haer beleene uit mijnen hoogen troon.
 Bedeckt uw aengezicht; valt neder: strijckt uw pennen,
 En wacht u, boven ons, een hooger maght te kennen.

Luc.

Hoe nu toe? ben ick dan Godts Stedehouder niet?

Raf.

Dat zijt ghy, en ontfingt van 't onbepaelt gebiet
 Bepaelde mogentheit, en heerscht uit zijnen naeme.

Luc.

Helaes, hoe lang? tot dat Vorst Adam ons beschaeme,
 En, boven de natuur der Engelen, zijn lot
 Uit 's hemels schoot ontfange, en aenzitt' neffens Godt?

Raf.

Wil d'opperste Monarch zijn maght met mindren deelen;
 Ja d'eerste kroon den mensch opzetten, en beveelen,
 Hem wijden tot een hoofd der Geesten, boven al
 Wat kroon en scepter voert, of namaels voeren zal;

Zoo leer ootmoedigh u Godts raetslot onderwerpen.

Luc.

Dat is de wetsteen om dees heirbyl op te scherpen.

Raf.

Ghy scherptze reuckeloos voor uwen eigen neck.
 Bedenck eens waer wy staen. de hemel kan geen vleck
 Van afgunst haet en nijt noch hovaerdy verdraegen.
 De Wraeck des hemels dreight dees schantvleck uit te vaegen.
 Hier helpt geen veinzen. och, of voor d'alziende Zon,
 Het aldoordringende oogh, ick deze lastren kon
 Bedecken. Lucifer, waer is u glans gebleven?

Luc.

Mijn glans is Adam en zijne afkomst lang gegeven.
 Men noem' my langer niet den eerstgewijden zoon,
 Den outsten erfgenaem.

Raf.

Vorst Lucifer, verschoon
 U zelve: onderworp u 't opperste behaegen.
 Gewaerdigh ons dat wy die blijde tijding draegen
 Naer boven: ieder ziet mijn weêrkomst te gemoet.
 Ick valle ootmoedigh dus uw heerlijkheit te voet.
 Om Godts wil, wacht u toch weêrspannigen te stijven,
 Die op uw' wil en wenck, als op hun aspunt, drijven.
 Zoudt ghy, in wederwil van 't hemelsche palais,
 Dees lucht, vol heiligheit, vol vrede, d'eerste reis,
 Met duizent duizenden in 't harrenas, beroeren?
 Op trommel en trompet den oorloghsstandert voeren,
 En kanten tegens Godt, den stercksten worstelaer?

Luc.

Men kant zich tegens ons. was Adams afkomst maer
 Een' zelve staet en stoel, als d'Engelen, geschoncken,
 Dat scheen verdraeghelijck: nu vliegen vast de voncken
 Van dezen hemeltwist door alle daken heen.
 Zwijgh Engelsdom: verhef eerbiedighlijck het leen
 Van al wat ghy bezit aen Adam, en zijn neven.
 Den mensch weêrestreven, is de Godtheit wederstreven.
 Hoe magh het Godt van 't hart, dat hy zoo laegh, zoo diep
 Vernedert dien hy tot den grootsten scepter schiep?
 Een edelmoedigheid, geheilicht tot regeeren,
 Voor eenen minder zich zoo zwaerlijck kan verneêren,

Van heerlijkheit ontkleên, en opstaen uit haer' staet,
 En stoel, dat zy vervloecht den glans en dageraet
 Van haeren opgangk, en veel liever had gebleven
 Een schaduw, zonder verf, een niet, en zonder leven:
 Want niet zijn, overtreft verkleening duizentwerf.

Raf.

Geleende heerschappy staet los, en is geen erf.

Luc.

'k Misdanckme dan dit leen, als 't immers leen moet heeten.

Raf.

Bewaer uw ampt: of is zijn oogherck u vergeten?
 De Stedehouderschap uw wijsheit wert betrouwt,
 Op dat ghy 't al in ruste en orden houden zoudt:
 En hebtghe tegens Godt het panser aengeschooten,
 Als een meenedigh hoofd van blinde bondtgenooten?

Luc.

Wy schoten slechts, uit noot en nootweer, 't panser aen;
 Zoo luttel wouden wy de Godtheit wederstaen.
 De reden spreekt, al waer 't dat schilt en wapen zweege.
 Wy vrijen onzen Staet: benijt men ons die zege?

Raf.

Geen zege is heerelijck, daer, in een zelve Rijck,
 Slaghordens van een' Staet bestrijden haers gelijk:
 En deerlijck is het, zoo gebroeders van eene Orden
 Door hun gebroeders zelfs in 't endt verwonnen worden.
 Om onzent wil, om Godt, en zijn gedreighde straf,
 Och Stedehouder, voer uw regementen af:
 Voer af, en laet u toch vermorwen door gebeden.
 Ick hoor, 't is schrickelijck, alree de ketens smeden,
 Om, na de neêrlaegh, u, geketent door de lucht,
 Te voeren in triomf. ick hoor alree gerucht,
 En zie allengs het heir van Michaël genaecken.
 Het is hoogh tijt, hoogh tijt dien dollen tocht te staecken.

Luc.

Wat baet het, schoon men zich op 't uiterste bera?
 Hier is geen hoop van pais.

Raf.

'k verzeker u gena,
 En stelme, als middelaer, om hoogh voor u te pande.

Luc.

Mijn Star te dompelen in duisternisse, en schande:
 Mijn vyanden te zien braveeren op den stoel!

Raf.

Och Lucifer, waeck op. ick zie den zwavelpoel,

Met opgespalckte keel, afgrijslijck naer u gapen.
 Zult ghy, het schoonst van al wat Godt oit heeft geschapen,
 Een aes verstrecken, voor het vraetige ingewant
 Des afgronts, nimmer zadt, en nimmer uitgebrant;
 Dat hoede Godt. och och, bewilligh onze bede.
 Ontfang dien tack van pais: wy offren u Godts vrede.

Luc.

Of ergens schepsel zoo rampzaligh zwerft als ick?
 Aen d'een zy flaeuwe hoop, aen d'andre grooter schrick.
 De zege is hachelijck, de neerlaegh zwaer te mijden.
 Op 't onwis tegens Godt en Godts banier te strijden?
 Den eersten standert op te rechten tegens Godt,
 Zijn hemelsche bazuin, en openbaer gebodt?
 Zich op te worpen, als een hoofd van Godts rebellen,
 En tegen 's hemels wet een wederwet te stellen?
 Te vallen in den vloeck der snootste ondanckbaerheit?
 Te quetsen de genade en liefde en majesteit
 Des rijcken Vaders, bron van alle zegeningen,
 Die noch t'ontfangen staen, en wat wy reede ontfingen?
 Hoe zijnwe nu zoo wijt verzeilt uit onzen plicht!
 Ick zwoer mijn' Schepper af. hoe kan ick voor dat licht
 Mijn lasterstucken, mijn verwatenheit vermommen?
 Hier baet geen deizen, neen, wy zijn te hoogh geklommen.
 Wat raet? wat best geraemt in dees vertwijfeltheên?
 De tijt geen uitstel lijdt. een oogenblick is geen
 Genoeghzaamheit van tijt; indien men tijt magh noemen
 Dees korthheit, tusschen heil en endeloos verdoemen.
 Maer 't is te spa, en hier geen boete voor ons smet.
 De hoop is uit. wat raedt? daer hoor ick Godts trompet.

Apollion. Lucifer. Rafaël.

HEer Stedehouder, op? het is geen tijt te marren:
 De Veltheer Michaël, in aentoght met zijn starren,
 En regementen, daeght u uit in 't vlacke velt.
 De tijt gebiet dat ghy u in slaghorden stelt.

Treck op, treck op met ons: wy zien den strijt gewonnen.

Luc.

Gewonnen? dat 's te vroegh: de strijt is niet begonnen.
Men weegh' dien zwaeren slag en oorlogh niet te licht:

Apol.

Ick zagh alree den schrick in Michaëls gezicht,
En al zijn benden doots schier omzien naer de hielen.
Wy willen, twijfel niet, haer sloopen, en vernielen.
Hier komen d'Oversten met onzen standaert aen.

Luc.

Een ieder in 't gelidt: een ieder kenn' zijn vaen.
Nu rustigh de bazuin en krijghstrompet gesteecken.

Apol.

Wy wachten op uw woort.

Luc.

zoo volgt ons op dit teken.

Raf.

Helaes, hy stont alreede in twijfel, en beract:
Nu voert hem Wanhoop aen. helaes, in welck een' staet
Van jammernissen stort d'Aertsengel al de zijnen!
Nu magh hy nimmermeer in vreught om hoogh verschijnen,
't En zy de Godtheit dit mededoogende belett'.
Ghy Hemelreien, komt, en geeft u in 't gebedt;
Misschien of noch dien slag te schutten waer met smeecken.
Het bidden kan een hart van diamantsteen breecken.

Rey van Engelen. Rafaël.

O Vader, die geen wieroockvat,
Noch gout, noch lofzang waerder schat
Dan godtgelatenheit en stilte
Van 't schepzel, dat uit nedrigheit
Behaegen scheidt aen uw beleit,
En in uw' wil zich zelfversmilte;
Ghy ziet, ô aller telgen stam,
Hoe 't hoofd der Geesten zijnen kam
Durf kanten tegens uw behagen;
Hoe hy trompet en trommel roert,
En blint, van Staetzucht aengevoert,
U terghet op zijnen oorloghs Wagen.
Ontferm u over 't lasterstuck,
En keer, och, keer het ongeluck

Van duizentduizent lotgenooten,
 Die al te jamerlijck misleit,
 Met zulck een wederspanningheit
 Het harnas hebben aengeschoten.

Raf.

Verschoon genadigh, och verschoon.
 Den Stedehouder, die de kroon
 Der kroonen op zijn hoofd wil zetten,
 Om neffens u, en boven al
 Te triomfeeren. och, wie zal
 Hem zuiveren van zulcke smetten?

Rey.

Gedoogh niet dat de schoonste ziel,
 Waer op uw oogh genadigh viel,
 Gedoogh niet dat d'Aertsengel sneve.
 Hy boete deze ondancbre daet,
 En blijf' gehanthaeft by zijn' staet.
 Dat uw gena zijn schult vergeve.

Het vyfde bedryf.**Rafaël. Uriël.**

DE gansche hemel, van den gront op tot de kruin
 Der aertspalaizen, juicht op Michaëls bazuin,
 En zwaeiende banier. de veltslagh is gewonnen.
 Ons schilden schitteren, en scheppen nieuwe zonnen.
 Uit elcke schiltzon straelt een triumfantent dagh.
 Daer komt Uriël zelf, de Schiltknaep, uit den slagh,
 En zwaeit het vlamdend zwaert, dat, scherp van wederzijden,
 Gewet van 's hemels wraecke en gramschap, onder 't strijden,
 Door schilt, en harrenas, en helm van diamant,
 Gevaeght heeft, slinx en rechts, al wat de horens kant
 En opsteect tegens Godts doordringende alvermogen.
 Gestreng Schiltknaep, die het scherprecht uit den hoogen
 Bekleet, en 't ongelijck, dat tegens 't eeuwigh Recht
 Zich opworpt, met een' slagh rechtvaerdighlijck beslecht;

Gezegt is 't geweer, gezegt zijn uwe armen,
 Die d'eer van Englestadt hanthaven, en beschermen:
 Wat leghtghe al prijzen in, by d'Oppermajesteit!
 Verhael ons toch den strijt: ontvou ons al 't beleit,
 En 's hemels eersten toght: wy luistren met verlangen.

Uri.

Uw lust ontvonckt mijn' geest om rustigh aen te vangen,
 Dien vreesselijcken storm t'ontvouwen op een ry.
 Geluckigh vecht het heir, dat Godt heeft op zijn zy.
 De Veltheer Michaël, [verwitticht uit den hoogen,
 Door 's hemels afgezant, die neder quam gevlogen,
 Noch sneller dan een star, die door de lucht verschiet,
 Hoe Lucifer zoo trots zich tegens 't hoogh gebiedt
 Had opentlijck gekant, gereet hen aen te voeren,
 Die hem bewierooecten, zijn starre en standert zwoeren;]
 Schoot voort, op 't aenstaen van den trouwen Gabriël,
 Het schubbigh panser aen, en gaf terstont bevel
 Aen al zijne Oversten, en hoofden, en Kornellen,
 De heiren, in Godts naem, in hun geleên te stellen,
 Om met gemeene maght en kracht, op 't luchtigh ruim,
 Van 't zuivre hemelsblaeu al dit meinedigh schuim
 Te vaegen, al dit spooock in duisternis te dompelen,
 Eer zy op 't ongezienste ons moghten overrompelen.
 Op dezen last vergaert Gods' heirkraft in der yl
 Slaghordenswijs, zoo snel gelijk een vlugge pijl,
 Gedreven van de pees. men zaght ontelbre drommen,
 In een driekantigh heir, aen alle kanten brommen,
 Gelijk een driehoek steeckt en straelt op ons gezicht.
 Men zaght een enckelheit in een driepuntigh licht,
 Zoo spiegelgladt, gelijk een diamant, geslepen;
 Een heirspits, eer van Godt dan eenigh Geest begrepen.
 De Veltheer, met den gloet des blixems in de hant,
 Hiel recht voor Godts baniere in 't hart van 't leger, stant.
 Wie moedt wil houden, en triomf en zege baeren,
 Die moet voor al het hart verzeekren, en bewaeren.

Raf.

Waer bleef't verwaten heir, dat ons bestormen wou?

Uri.

Het quam vol moedts ter baene, en had zijn eerste trou
 Gehoorzaamheit en eer en eedt en al vergeeten,
 Te heiloos en verwaent op Godt en ons gebeeten.
 Het groeide snel, en wies, gelijk een halve maen.
 Het wet zijn punten, zet twee horens op ons aen;
 Gelijk 't gestarrent van den Stier de hemeldieren
 En andre monsters, die rontom hem heenezwieren
 Met goude hoornen dreight. de rechte horen wort
 Vorst Belzebub, op dat hy ons de vleugels kort',
 En zijne wacht betrou; Vorst Belial de slincken.
 Met ziet hen beide om strijt in hunne rusting blincken.
 De Stedehouder, nu Veltmaerschallck tegens Godt,
 Verzeckerde den buick des legers, om het slot,
 Der regementen knoop, in 't midden te bewaeren.
 De trotse standert, daer de dagh scheen op te klaeren,
 Uit zijne morgenstar, wert van Apollion
 Gehanthaeft, achter hem, zoo moedigh als hy kon,
 In zijnen vollen krits, om hoogh ten toon gezeten.

Raf.

Helaes, wat durf, wat durf d'Aertsengel zich vermeten!
 Och, of ick hem by tijts tot afstand had gebroght.
 Beschrijfme niettemin het aanzicht van dien toght,
 En in wat schijn de Vorst de benden quam geleien.

Uri.

Omringt van zijn staffiers, en groene lievereien,
 Hy, wrevligh aengevoert van onverzoebren wrock,
 In 't gouden panser, dat, op zijnen wapenrock
 Van gloeiend purper blonck, en uitscheen, steegh te wagen,
 Met goude wielen, van robijnen dicht beslagen.
 De Leeuw, en felle Draeck, ter vlught gereet, en vlugh,
 Met starren overal bezaeit op hunnen rugh,
 In 't parrele gareel, gespannen voor de wielen,
 Verlangden naer den strijt, en vlamden op vernielen.
 De heirbijn in de vuist, de scheemrende rondas,
 Waer in de morgenstar met kunst gedreven was,

Hing aen den flincken arm, gereet de kans te wagen.

Raf.

O Lucifer, ghy zult dien hooghmoedt u beklagen.
 Ghy fenix, onder al wat Godt daer boven looft,
 Hoe steeckt ghy, onder 't heir, zoo fier met hals en hoofd,
 En helm, en schoudren uit! hoe heerlijk past u 't wapen,
 Als waer 't natuurelijck uw wezen aengeschapen!
 O hoofd der Engelen, niet hooger: keer weêrom.

Uri.

Zoo stonden zy gekant, en slaghree, drom by drom,
 Een ieder op zijn lucht, en hoefslagh, en by rijen
 Gesnoert aen hun gezagh, om 't schoonst van wederzyen;
 Wanneer de dolle trom en klinckende trompet
 Zich mengen, het geluit geweer en handen wet,
 En steigert in den trans van 't heiligh licht der lichten;
 Een klanck, waer op terstont een zwangre wolck van schichten
 Geborsten, slagh op slagh, een gloênden hagel baert,
 Een' storm en onweêr, dat de hemelen vervaert,
 De hofpijlaren schudt, de kreitsen, en de starren,
 Verbijstert in hun ronde en ommeloop, verwarren,
 Of zwijmen op de wacht, en weten niet waer heen
 Te drijven, oost of west, of boven of beneên.
 Al weêrlicht wat men ziet, al wat men hoort is donder.
 Wat blijft'er in zijn' stant? het bovenste raeckt onder.
 De heiren, na 'et gedreun van 't eerste schutgevaert,
 Geraecken hantgemeen met knods, en hellebaert,
 En sabel, speer, en dolck. het gaet'er op een kerven,
 En steecken. al wat kan, wat toeleit op bederven,
 Op schenden, rept zich nu, bederft, en treft, en schent.
 De broederschap heeft uit, en niemant ziet noch kent
 Zijn medeburger meer. men ziet 'er parle huiven,
 Gekrolde vlechten hairs, en pluim, en pennen stuiven,
 En schitteren, in 't vier der blixemen gezengt.
 Men ziet turkoisblau, gout, en diamant gemengt,
 En perlesnoer, en wat de hairlock kon vercierien.
 De vleugels, half geknot, gebroke pijlen zwieren

En zweven door de lucht. een gruwzaam veltgeschrey
 Verheft zich uit den stoet der groene lieverey;
 Daer lyt het kryghsheir last, geperst uit noot te deizen.
 De dolle Lucifer hervat den stryt drie reizen,
 En stut de flaeute van zyn regement zoo trots,
 Gelyck het zeegedruis al schuimende op een rots
 Gestuit wort, reis op reis, en meer niet uit kan rechten.

Raf.

Gewis het heeft wat in de Wanhoop af te vechten.

Uri.

De dappere Michaël laet blazen: Eer zy Godt.
 De regementen, op die leus en zyn gebodt,
 Gemoedicht, te gelyck aen 't steigeren, en stygen
 Naer boven, om de loef van 's vyants heir te krygen;
 Dat styght met een om hoogh, maer met een' traeger vaert,
 En raect in 't ende in ly: als of men hemelwaert
 Een' valck zagh, van om laegh, op zyne wackre pennen
 Zich geven in de lucht, eer hem de reigers kennen;
 Die sidderen van schrick, in 't bosch, by eenen beemt,
 Zoo dra het hooge nest dien vyant daer verneemt.
 De reiger schreeut, en styght, en bang voor 's vyants pooten,
 Verwacht hem op den beck, om door de borst te stooten,
 Van onder, als hy ploft van boven op den buit.

Raf.

O Lucifer, wat raet! het ziet'er schricklyck uit.
 Ghy zweeft hier op een vlackte, en zonder poort, en wallen.
 Een gruwelycke Orkaen wil plotsling u bevallen,
 En zincken in een' poel, en afgront, zonder gront.

Uri.

Wat gaf't een schoon verschiet, om laegh een hallef ront,
 Of halve maen; om hoogh een driekant spits t'aenschouwen;
 De regementen, die zich sluiten, en ontvouwen,
 Op 't wencken van hun hoofd, een ieder in zyn vaen,
 Te zien zoo pal, gelyck metaele muuren staen,
 Als op een wederwight van lucht en eige zwaerte,
 Met al hun slingertuigh, geschut, en stormgevaerte.
 Zy hangen even als men zich een wolck verbeelt,
 Een wolck, waer in de zon met heure straelen speelt;

En schildert en schakeert door lichte regenbogen.
 De hemelsche adelaer, zoo steil in top gevloogen,
 Bespied Godts vyandin, de havicksvlught, beneên.
 Hy klapt van moedigheid zijn pennen tegens een,
 Misguntze 't weiden niet, en vruchteloos braveeren,
 Terwijl hy vlamt om haer te zitten in de veeren,
 Te plonderen eerlang van haere gladde pluim;
 Zoo ras de kromme beck en klaeu, op 't luchtigh ruim,
 Het aes bevalle, of drijf voorwint af, uit zijn ooggen.
 Dus komezte afgestort, en stroomen uit den hoogen,
 Gelijk een binnensee, of noortschen waterval,
 Die van de rotsen bruischt, en ruischt, met een geschal.
 Dat dier en ondier schrickt, in diepgezonne daelen;
 Daer steenen, van de steilte, en dicke waterstraelen,
 En masten, zonder tal, verpletten, en verteên
 Wat tegens woest geweld van stroom en hout en steen
 Niet opgewassen is. de heirspits treft den navel
 Der halve maene fel met roode en blaeuwe zwavel,
 En vlammen, slagh op slagh, en donderkloot op kloot.
 Dat baert een lucht geschrey. het hart van 't heir in noot,
 Begint van langer hant den wrevelen t'ontzacken.
 De boogh der halve maene, aen 't kraecken, en aen 't knacken,
 Zoo stijf gespannen staet [want d'einden krommen vast]
 Dat hy in 't midden moet bezwijcken voor dien last,
 En springen, wort hem flux geen' ademtocht gegeven.
 De trotse Lucifer, dan hier dan daer gedreven,
 Schiet toe op dit geschrey, en geeft zich rustigh bloot,
 Om zijn groothartigheid, in 't nijpen van den noot,
 Te toonen voor de vuist, op zijnen oorloghswagen.
 Dat geeft den flaeuwen moedt. hy schut de wreetste slagen
 En scheuten op 't gebit van zijn verwoet gespan.
 De Leeuw en blaeuwe Draeck aen 't woeden, vliegen van
 Zijn hant, op elcken wenck, met vreeselijcke driften.
 d'Een brult, en bijt, en scheurt, en d'ander schiet vergiften,

Met zyn gesplitste tong, ontsteekt een pest, en raest,
En vult de lucht met smoock, dien hy te neuze uitblaest.

Raf.

Hier wil de barreningh van boven hem beknellen.

Uri.

Hy zwaeit de heirbyl vast, om Godts banier te vellen,
Die neêrstyght, en waer uit Godts naem een schooner licht
En schooner straelen schiet in 't gloên van zyn gezicht.
Men dencke eens na of hy dit voerspoock ons benyde.
De heirbyl in zyn vuist, aen d'eene en d'andre zyde,
Den toescheut stuit, en sloopt, of schutze op zyn rondas,
Tot dat hem Michaël, in 't schittrend harrenas,
Verschynt, gelyck een Godt, uit eenen kring van zonnen.
Zit af, ô Lucifer, en geef het Godt gewonnen.
Geef over uw geweer, en standert: stryck voor Godt.
Voer af dit heiloos heir, dees goddelooze rot,
Of anders wacht uw hoofd. zoo roept hy uit den hoogen.
D'Aertsvyant van Godts naem, hardneckigh, onbewogen,
En trotser op dat woort, hervat in aller yl
Den slag, tot driewerf toe, om met zyn oorloghsbyl
Den diamanten schilt, met een Godts naem' te kloven:
Maer wie den hemel terghet gevoelt de wraeck van boven.
De heirbyl klinckt en springt op 't heiligh diamant
Aen stucken. Michaël verheft zyn rechte hant,
En klinckt den blixemstrael, gesterckt door 't alvermogen,
Dien wrevelmoedigen, door helm en hoofd, in d'oogen
Al t'ongenadigh dat hy achterover stort,
En uit den wagen schiet, die omgeslingert, kort
Met Leeuw en Draeck en al, den meester volgt in 't zincken.
De standert van de star vergaet hier op het blincken,
Zoo ras Apollion myn vlammeend zwaert gevoelt,
Den standert geeft ten roof, daer 't barrent en krioelt
Van duizentduizenden, om 't hoofd der helsche schaeren
In 't vallen, voor den val en neêrsmack, te bewaeren.
Hier yvert Belzebub: daer trotst ons Belial.
Dus wort de maght ontsnoert, en met den zwaeren val

Des Stedehouders breeckt de boogh der halve maene
 In stucken. echter komt Apollion ter baene
 Met zoo veel monstren als de kloot des hemels draeght.
 De Reus Orion schreeut, dat al de lucht vertsaeght,
 En pooght met zyne knods ons heirspits 't hooft te kneuzen,
 Die op Orions past, noch knodzen, noch op Reuzen.
 De Noortsche Beeren op hun achterklauwen staen,
 Om met een dommekracht in 't hondert toe te slaen.
 De Hydra braeck't vergift, en gaep't met vyftigh keelen.
 Ick zie een galery, vol oorloghs tafereelen,
 Geboren uit dien slag, zoo wyt men af kan zien.

Raf.

Gelooft zy Godt: valt neêr: aenbidt hem op uw knien.
 Och Lucifer, helaes, waer blyft uw valsch betrouwen?
 Helaes, in welck een' schyn zal ick u lest aenschouwen?
 Waer is uw klaerheit nu, die allen glans braveert?

Uri.

Gelyck de klaere dagh in naeren nacht verkeert,
 Wanneer de zon verzinckt, vergeet met gout te brallen;
 Zoo wort zyn schoonheit oock, in 't zincken, onder 't vallen,
 In een wanschapeheit verandert, al te vuil;
 Dat helder aengezicht in eenen wreeden muil;
 De tanden in gebit, gewet om stael te knaewen;
 De voeten en de hant in vierderhande klauwen;
 Dat glinstrend parlemoer in eene zwarte huid.
 De rugh, vol borstlen, spreit twee draecke vleugels uit.
 In 't kort, d'Aertsengel, wien noch flus alle Englen vieren,
 Verwisselt zyn gedaente, en mengelt zeven dieren
 Afgryglyck onder een, naer uiterlycken schyn;
 Een' leeu, vol hoovaerdy, een vraetigh gulzigh zwyn,
 Een' traegen ezel, een rinoceros, van toren
 Ontsteecken, eene sim, van achter en van voren
 Al even schaemteloos, en geil en heet van aert,
 Een' draeck, vol nyts, een' wolf en vrecken gierigaert.
 Nu is die schoonheit maer een ondier, te verwenschen,
 Te vloecken, zelf van Godt, van Geesten, en van menschen.

Dat ondier yst, indien 't de blicken op zich slaet,
En deekt met damp en mist zijn gruwelijck gelaet.

Raf.

Dat leert de Staetzucht Godt naer zijne kroon te steecken.
Waer bleef Apollion?

Uri.

hy zach zijn ty verstreecken,
Op 't ondergaen der sterre, en vloodt: een ieder vloodt.
De hemelsche kortou van boven, schoot op schoot,
Met weêrlucht blixemen en donderen aen 't rollen,
De monsters, in het licht geklautert, holp aen 't hollen,
En groeide in zulck een jaght. wat was 't een dwarreling
Van buien ondereen! hoe ruischt 'et hier! wat ging,
Wat ging'er een gety! ons maght, van Godt gezegent,
Ruckt voort, en treft, en sloopt voor 's hants wat zy bejegent.
Wat green hier overal, waer 't op een vlughten ging,
Een wilde woestheit, een gestaltverwisseling,
In leden, en in leest! men hoortze brullen, bassen.
d'Een janckt, en d'ander huilt. wat zietmen al grimmassen
In Engletronien nu zweemen naer de hel,
En helsche gruwzaamheên. daer hoor ick Michaël,
Om triomfant in 't licht met Englerooft te praelen.
De Reien groeten hem met lofzang, en cimbaelen,
Schalmeien, en tamboer. zy treden hier vooruit,
En stroien lauerloof, op 't hemelsche geluit.

Rey van Engelen. Michaël.

GDzegt zy de Helt,
Die 't goddeloos geweld,
En zijn maght, en zijn kracht, en zijn standert
Ter neder heeft gevelt.
Die Godt stack naer zijn kroon,
Is, uit den hoogen troon,
Met zijn maght in den nacht neêrgezonden.
Hoe blinckt Godts Naem zoo schoon!
Al brant het oproer fel,
De dapp're Michaël
Weet den brant met zijn hant uyt te blusschen,
Te straffen dien rebel.

Hy hanthaeft Godts banier.
 Bekranst hem met laurier.
 Dit palais groeit in pais, en in vrede.
 Geen tweedraght hoort men hier.
 Nu zingt de Godtheit lof,
 In 't onverwinbaer hof.
 Prijs en eer zy den Heere aller Heeren.
 Hy geeft ons zingens stof.

Mich.

Geloofst zy Godt; de Staet hier boven is verandert.
 D'Aertsvyant leit 'er toe. hy laet ons zijnen standert,
 En Morgenstar, en helm, en vaenen, en rondas,
 Dien afgejaeghden roof, aen 's hemels heldere as,
 Met juichen, en triomf, en eere, en lofgezangen,
 Bazuinen, en trompet, ten klaeren spiegel hangen
 Van wederspanningheit, en Staetzucht, die den kam
 Verheffen tegens Godt, den onverzetsbren stam,
 En oirsprong en de bron en Vader aller dingen,
 Die wezen en natuur en eygenschap ontvingen.
 Men zal niet meer den glans der Oppermajesteit
 Bezwalckt zien door den damp van snoode ondanckbaerheit.
 Zy zwerven in de lucht, en tuimelen, en woelen,
 Heel diep beneden ons gezicht' en deze stoelen,
 Benevelt, en verblint, en ysselijck misvormt.
 Zoo moet het gaen, die Godt, en zijnen stoel bestormt.

Rey.

Zoo moet het gaen, die Godt, en zijnen stoel bestryden,
 Den mensch, naer 't hemelsch beelt geschapen, 't licht benijden.

Gabriël. Michaël. Rey.

HElaes, helaes, helaes, hoe is de kans gekeert!
 Wat viert men hier? 't is nu vergeefs getriomfeert:
 Vergeefs met wapenroof en standerden te brallen.

Mich.

Wat hoor ick, Gabriël?

Gab.

och Adam is gevallen;
 De vader en de stam van 't menschelijck geslacht
 Te jammerlijck, te droef alree ten val gebraght.

Hy leit 'er toe.

Mich.

dat is een donderslagh in d' ooren.
Al yze ick, my verlangt die nederlaegh te hooren.
Heeft dan 't verwaten Hoofd het aerdtryck oock bestreên?

Gab.

Hy ruckte, na den slagh, 't verstroide heir by een,
Doch eerst zyne Oversten, die voor elckandre gruwen;
En zette zich, om 't licht van 't alziende oogh te schuwen,
In eene holle wolck, een duistre moortspelonck
Van nevlen, daer geen vier dan uit hun blicken blonck;
En, midden in den ring des helschen Raets gezeten,
Hief uit zyn' zetel aen, te helsch op Godt gebeeten:
Ghy maghten, die zoo trots voor ons gerechte zaeck,
Dien afbreuck hebt geleên; nu is het tyt om wraeck
Te nemen van ons leet, en listigh, en verbolgen,
Met onverzoenbren wrock den hemel te vervolgen,
In zyn verkoren beelt, en 't menschelyck geslacht
Te smooren in zyn wiegh, en opgang, eer het maght
In zyne zenuw kryge, en aenwinne in zyne erven.
Myn wit is Adam en zyn afkomst te bederven.
Ick weet, door 't overtreên der eerstgestelde wet,
Hem aen te wrijven zulck een onuitwischbre smet,
Dat hy, naer lijf en ziel, met zyn nakomelingen
Vergiftight, nimmer zal ten zetel innedringen,
Waer uit men ons verstiet: edoch gebeurt het al
Dat iemant bovenstijge, een kleen, een dun getal,
En noch door duizent doôn, en arrebeit, en lijden,
Zal steigren tot den Staet en kroon, dieze ons benijden.
Elenden zullen zich terstont, op Adams spoor,
Verspreiden zonder endt, de wijde weerelt door.
Natuur zal van dien slagh getaistert, schier verteeren,
En wenschen in een Niet of mengelklomp te keeren.
Ick zie den mensch, die naer het beelt der Godtheit zweemt,
Van Godts gelyckenis verbastert, en vervreemt,
In wil, geheugenis, en zyn verstant ontluistert,
Het ingeschapen licht benevelt, en verduistert,

En wat den dagh beschreit, in 's moeders bangen schoot,
 Gevallen in den muil der onvermybre Doot.
 Ick wil de tyranny verheffen, altijd stouter,
 En u, mijn zoons, gewijt tot Godtheên, op het outer,
 In kercken, zonder tal, tot aen de lucht gebout,
 Vereeren offervee, en wierooockgeur, en gout,
 Oock zoo veel menschen, als geen tongh vermagh te noemen,
 En al wat Adam teelt in eeuwigheit verdoemen,
 Door gruwelstuck op stuck, Godts naem ten trots begaen.
 Zoo dier wil hem mijn kroon, en zijn triomffest staen.

Mich.

Verwaten vloeck, zoo trots de Godtheit noch braveeren!
 Wy willen u eer lang dat lasterstuck verleeren.

Gab.

Aldus spreeckt Lucifer, en zent Vorst Belial,
 Op dat hy datelijck den menschen breng' ten val.
 Dees schiet de boosheit zelf, de listighste aller dieren,
 De slang aen, om met glimp van woorden te vercierien
 Het lockaes, 't welck aldus d'onnoosle schepzels ving,
 Daer zy geslingert om den tack der kennis hing.
 Heeft Godt, op halsstraf, u zoo dier, zoo streng, benomen
 Den vrydom van dit ooft, den smaeck van 't puick der boomē?
 Neen Eva, simple duif, geensins: ghy zyt verdwaelt.
 Aenschou eens, bid ick u, dien appel. ay, hoe straelt,
 Hoe gloeit dit ooft van gout en karmozyn te gader!
 Hoe noodt u dit bancket! ay dochter, tre wat nader:
 Hier nestelt geen venyn in dit onsterflyck loof.
 Hoe lockt dees vrucht! ay pluck: ay pluck vry: ick beloof
 U weetenschap, en licht. wat deistghe, bang voor schennis?
 Tast toe, en wordt Godt zelf, in wijsheit, en in kennis,
 En weetenschap gelyck, en eere, en majesteit,
 Hoe zeer hy 't u beny. zoo vat men 't onderscheit
 Het wezen en den aert en d'eigenschap der zaecken.
 Terstont begint het hart der schoone bruit te blaecken,
 T'ontvoncken, en zy vlamt op d'aengepreze vrucht.
 De vrucht bekoort het oogh, het oogh den mont, die zucht.

De lust beweeght de hant al bevende te plucken.
 Zoo plucktze, en proeft, en eet (dat wil haer afkomst drucken!)
 Met Adam, en zoo dra hunne oogen opengaen,
 En zy hun naecktheit zien, bedeckenze, met blaën,
 Met vijgenloof, hun schaemte, en schande, en erfgebreken,
 En gaen zich in geboomte en schaduwen versteecken,
 Versteecken, maer vergeefs, voor 't aldoordringende oogh.
 De lucht betreect allengs. zy zien den regenboogh
 Gespannen, als een bode en voerspoock van Godts plaegen.
 De hemel treurt in rou. geen handenwringen, klaegen,
 Noch schreien helpt den mensch en zijne weërgade. ach,
 Het weêrlicht, reis op reis: het dondert, slagh op slagh.
 Al wat men hoort en ziet is schriek, en angst, en zuchten:
 Zy vlughten voor hun schim, maer kunnen niet ontvlughten
 Den worm, die 't hart doorknaeght, het overtuight gemoedt.
 Zy knickebeenen beide, en struicklen, voet voor voet.
 Het aengezicht ziet doots, en d'oogen, diep verdroncken
 In traenen, zien geen licht. hoe is de moedt gezoncken!
 Hoe stack hy flus het hooft zoo moedigh in de lucht!
 Het ritslen van een bladt, of beeck, een klein gerucht
 Verbijstert hen; terwijl een zwangre wolck komt daelen,
 Die scheurt, en baert allengs een licht, en glans, en straelen,
 Daer d'Opperste uit verschijnt, in dien bedruckten staet,
 En dondert met zijn stem, die hen ter aerde slaet.

Rey.

Och och och och, de mensch waer nutter noit geschapen.
 Dat leert zich aen een vrucht, een' mont vol saps, vergaepen.

Gab.

O Adam, dondert Godt, waer zijt ghy toe geraeckt.
 Vergeefme, ô Heer: ick vlught uw aenzicht, bloot, en naeckt.
 Wie leerde u, vraegt hem Godt, uw schaemte en naektheit kennen?
 Durft ghy uw lippen aen verbode vruchten schennen?
 Mijn gade, mijne bruit bekoorde my, helaes.
 Zy zeght: de slimme slang bedrooghme met dit aes.
 Dus schuift elck van den hals den oirsprong der gebreken.

Rey.

Gen. wat vonnis wort op dit vergrijp gestreecken?

Gab.

De Godtheit dreight de vrou, die Adam heeft verleit,
 Met ween, en baerens noot, en onderworpenheit;
 Den man met arbeit, zweet, en zorge, en lastigh slaven;
 Den acker, die den mensch ten leste zal begraven,
 Met onkruid, en veel ramp; de Slang, om 't loos misbruick
 Van haer doortrapte tong, zal kruipen op den buick,
 Langs d'aerde heene, en slechts by stof en aerde leven.
 Maer om den armen mensch een' vasten troost te geven,
 In zulck een jammernis, belooft de Godtheit trou
 Te wecken, uit het zaet en bloet van d'eerste vrou,
 Den Stercken, die de Slang, den Draeck, het hooft zal pletten,
 Door erfhaet, van geen tijt noch eeuwen te verzetten.
 En schoon dat felle Dier hem naer de hielen bijt,
 Noch triomfeert de Helt met eere, na dien strijt.
 Ick koom uit 's Hooghsten naem dat onheil u ontvouwen.
 Stel daetlijck orden, eerze ons moeite op moeite brouwen.

Mich.

Uriël, Schiltknaep, die het heiligh Recht bewaert,
 En reuckeloosheit straft; grijp aen uw vlammend zwaert:
 Vliegh heene naer om laegh, en drijfze beide uit Eden,
 Die d'eerste wet zoo blint zoo reuckloos overtreden.
 Bewaeck den ingang van 't ontheiligh paradys,
 En keer de ballingen met kracht af van de spijs,
 Den boom, die 't leven reckt. gedoogh niet datze pluicken
 d'Onsterfelijcke vrucht, en 't hemelsch ooft misbruicken.
 Ghy wort op schiltwacht voor den hof en boom gestelt.
 Dat Adam buiten zwerve, en, vroegh en spade, velt
 En klaigront ommeploegh', waer uit hem Godt bootseerde.
 Ozias, aen wiens vuist de Godtheit zelf vereerde
 Den zwaren hamer van gekloncken diamant,
 En ketens van robijn, en krammen, spits van tant,
 Ga heene, vang en span het heir der helsche dieren,
 Den Leeu, en fellen Draeck, die tegens ons banieren
 Dus woeden: vaegh de lucht van dees vervloecte jaght,
 En boeize aen neck en klaeu, en ketenze met kracht.

Dees sleutel van den put des afgronts en zijn holen
 Wort, Azarias, u en uwe zorgh bevolen.
 Ga heene, sluit in 't hol al wat ons maght bestrijt.
 Maceda, neem dees torts, die vlam is u gewijt.
 Ontsteeck den zwavelpoel, in 't middelpunt der aerde,
 En pijnigh Lucifer, die zoo veel gruwlen baerde,
 In 't eeuwighbrandend vier, gemengt met killen vorst;
 Daer droefheit, Gruwzaemheit, Versteentheit, Honger, Dorst,
 De Wanhoop, zonder troost, de prickel van 't geweeten,
 En onverzoeenbaerheit, een straf van 't boos vermeeten,
 Versteecken van den glans der Godtheit, in dien roock,
 Getuigen 's hemels ban, gevelt op 't heiloos Spoock;
 Terwijl 't beloofde Zaet, verzoenende Godts toren,
 Herstelle uit liefde al wat in Adam wert verloren.

Rey.

Verlosser, die de Slang het hoofd verpletten zult,
 't Vervallen Menschdom eens van Adams errefschult
 Verlossen t'zijner tijt, en weêr, voor Evaes spruiten,
 Een schooner paradijs hier boven opensluiten;
 Wy tellen d'eeuwen, en het jaer, en dagh, en uur,
 Dat u gena verschijn'; de quijnende Natuur
 Herstell', verheerelijcke in lichaemen, en zielen;
 Stoffeerende den troon, daer d'Engelen uitvielen.

UIT.

Moyses gezang.

O Hemel, hoor naer mijne reden.
 Het aertrijck geef mijn stem gehoor.
 Mijn leering druipe in ieders oor,
 Gelijck de wolcken naer beneden.
 Ick wensche dat de woorden vloejen,
 Uit mijnen mont, als dau, en vocht;
 Gelijck de regen, uit de locht;
 Het kruit, en druppels 't gras besproejen:
 Dewijl mijn tong den naem des Heeren
 Verheffen wil, gelijck 't behoort.
 Geef Gode alleen den prijs: komt voort,
 En helpt zijn majesteit vermeêren.
 Godts wonderwercken zijn volkomen,
 En al zijn paden loopen recht.
 Godt is getrou: geen valscheit hecht
 Op dien rechtvaerdigen, en vroomen.
 Die zich geensins als kinders droegen,
 Maer schendigh, tegen 's hemels stem,
 Zich zelfs vergreepen, gaven hem
 Niet weinigh stof van ongenoegen.
 Verkeert geslacht, bedorve rancken,
 Onwetend volck, te dwaes en snoo,
 Bejegent ghy de Godtheit zoo?
 Is dit den Allerhooghsten dancken?
 Is hy dan niet uw rechte Vader,
 Uw eigen vooght, en wettigh Heer,
 Die u bootseerde tot zijne eer,
 En 't wezen gaf, en schiep te gader?
 Gedenck aen d'overoude dagen,
 En loop met uw gedachten vry

Door alle huizen op een ry:
 Ga heene, ga uw' vader vragen:
 Hy zal u al 't voorleden mellen,
     En wat 'er is gebeurt voorheên.
 Ga vraegh uwe ouders naer 't voorleên:
 Zy zullen 't u in 't lang vertellen.
 Toen d'Opperste elck zijn lant ging toonen,
     Toen Adams afkomst wiert verspreit,
     Hy elck zijn deel heeft toegeleit,
 Naer 't juist getal van Jakobs zoonen.
 Godts volck is 't eigendom des Heeren,
     En Jakob blijft zijn errefpant.
     Hy vont hem in verwildert lant,
 Daer Schrick en Eenzaamheit verkeerren.
 Hy voerde hem omher, bewogen
     Van liefde, en gaf dien zoone een wet;
     Bewaerde hem voor ramp en smet,
 Gelijck den appel van zijne oogen.
 Gelijck een arent vlugge vogels
     Tot vliegen port, rontom hen zweeft,
     Spreit Godt zijn pennen uit, en heeft
 Hem opgenomen op de vlogels.
 De waere Godt alleen geleide
     Hem op dien toght: geen heidensch godt,
     Of uitheemsch ongodt broght zijn lot
 En erfdeel door woestijn en heide.
 Hy zette het met zijne veder
     Op hooge landen, in een lucht,
     En velt, vol spijs en ackervrucht
 En weelige gewassen, neder.
 Daer zoogen d'uitgekore lippen
     Aen honighdau het hart gezont;
     Aen oli, die hun in den mont
 Quam vloejen, van de harde klippen;

Aen boter van de gladde koejen,
 De schaepemelck, 't gemeste lam,
 En Bazans bock, en vetten ram.
 De tarwe bloem, zoo schoon in 't bloejen.
 Godt schonck hem rustigh van den klaeren
 En rooden wijn: aldus gemest
 En zat, begon de zoon in 't lest
 Wêerspannigh achter uit te vaeren.
 De zoon wert gladt, en vet, en grover,
 Verliet de Godtheit, die hem schiep,
 Ontviel de Godtheit, die hem riep,
 En zette aen vruchtbre beemden over.
 Zy terghden Godt, door vreemde goden.
 Ontstaecken 's hemels Majesteit
 Tot gramschap, door de gruwzaamheit
 Der afgoôn, hun zoo streng verboden.
 Zy offerden den Goôn der beemden,
 En niet den Godt, die hen verbont.
 Zy dienden, los en zonder gront,
 Den onbekenden, en den vreemden;
 De nieuwe en onbekende altaeren,
 By uwe vaders noit ge-eert.
 Ghy lochent Godt, die u bootseert,
 En laet uw' Heer en Schepper vaeren.
 Dat zaghe d'Almaghtige, uit zijn troonen,
 Ontsteecken van verbolgenheit,
 Geterghet door 't schendigh onbescheit
 Van zijne dochteren, en zoonen.
 Hy sprack: ick wil voor deze boozen
 Mijn aenschijn decken met een wolck,
 En zien den uitgang van dit volck,
 Verkeerde kinders, trouwelooszen.
 Men durf door ongoôn my vergrammen,
 My tergen door afgodery.

Ick wil een ander volck aen my
 Verbinden, buiten Jakobs stammen.
 Ick wil verwecken dwaze volcken,
     Ten trots van hunnen wrevlen moedt.
     Mijn gramschap zal, gelijk een gloet,
 Ontsteecken 's afgronts diepste kolcken;
 Al 't lant met zijne vruchten blaecken,
     Der bergen gront in asch vertreên,
     De rampen stapelen op een,
 En hen met al mijn pijlen raecken.
 De honger zal hun vleesch verzwelgen.
     't Gevogelt om hen pickt en zwiert.
     De felle slang en wreet gediert
 Zal hen, in stof gesleipt, verdelgen.
 Het zwaert van binnen, schrick van buiten
     Zal t'effens al wat my mishaeht
     Bederven, jongeling, en maeght,
 Den ouden man, en teëre spruiten.
 Dan wil, dan wil ick schimpwijs vraegen:
     Waer zijnze nu in roock en wint?
     Ick wilze, waer men menschen vint,
 Uit elcks gedachtenisse vaegen.
 Doch om geen' vyant stof te geven
     Tot lastren, schortte ick deze straf,
     Eer zy hun haetren voetsel gaf,
 Om trotser my te wederstreven.
 Zy moghten licht uit hooghmoedt stoffen
     Ons hant is sterck, daer 't al op stuit.
     Hun Godtheit voerde dit niet uit,
 Noch heeftze door haer maght getroffen.
 O raedelooze, en zinneloozen!
     Och, was dit volck toch wijs en vroet,
     En zaegh noch tijdigh te gemoet
 D'aenstaende straf. en plaegh der boozen!

Hoe kan een enkle, duizent jaegen,
 En twee, tien duizent op den toght?
 Is 't niet om dat hen Godt verkocht,
 En dreef in 't net, om hem te plaegen?
 Ons Godtheit slaghte noit de goden
 Der vyanden: dat boos geslacht
 Kan zelf getuigen van de maght,
 Waer voor alle afgoôn heenevlooden.
 De wijnstock, die ons haeters pooten,
 Is als der Sodomijten ranck.
 En Gomorreeschē ackerdranck;
 Een bittere wijn, vol gal gegooten.
 Hun wijn is gal van felle draecken,
 En doodlijck addrengift. En broet
 Dit niet al stil, in mijn gemoedt,
 Bezegelt, als een schat van wraecken?
 Ick hou de weêrwraeck voor mijn eigen,
 En wil 't vergelden, op zijn tijt,
 Op datze sneuvlen in den strijt.
 De dagen naecken, die hun dreigen.
 De tijt, beschoren tot hun shade,
 Is voor de hant. de hemel zal
 De boosheit brengen tot een' val,
 Zijn dienaers troosten, uit genade.
 Zy zullen zien hoe die hem haeten
 In kracht vermindren, en getal,
 En hoeze smiltē, die op wal
 En stercke muren zich verlaeten.
 Dan roeptghe: waer zijn nu hun goden,
 Hun toevlught, en hun toeverlaet,
 Van welcker offer zy verzaet
 En vet geworden zijn, gevlooden?
 Van welcker offerwijn zy nutten?
 Zy geven nu zich zelfs eens bloot,

En redden u, in dezen noot.
't Is tijt, dat zy u nu beschutten.
Nu merckt, aen 't geen 'er is bedreven,
Dat ick alleen de Godtheit ben,
En, neffens my, geene andre ken.
Ick ben de Heer van doot, en leven.
Ick quetse, en zalve, aen alle zijden,
En geen geweld, noch geene kracht
Kan iemant rucken uit mijn maght,
Noch voor mijn hant zich zelf bevrijden.
Ick hef mijn rechte hant naer boven,
En zweere by mijn Majesteit:
Ick leef alleen in eeuwigheit,
Die alle maghten kan verdooven.
Indien ick koom' mijn zwaert te wetten,
Tot dat het als een blixem strael,
En mijne hant, met schitterend stael
Gewapent, zich in 't recht ga zetten;
Zoo wil ickme aen mijn haeters wreecken,
Vergelden hunnen wrevlen moedt.
Mijn pijlen zullen, root van bloet,
En dronken, druppelen, en leken.
Mijn zwaert zal 's vyants vleesch verslinden,
En 't bloet der dooden, in den slag;
's Gevangens vleesch, die met geklagh
Bloots hoofts zich boejen liet, en binden.
Dat allerhande volck, en tongen
Godts volleck loven: want hy boet
Zijn dienaers schade, en wreect hun bloet,
Uit wraecke tot dees strafgedrongen.
Hy zal het onrecht van zijn zoonen
Uit yver wreecken, naer zijn maght,
Maer Jakobs erfdeel en geslacht
Genadigh vallen, en verschoonen.

Het geloofs-teken. der apostelen.

Ick stut de hoop van mijn gemoedt
 Met mijn geloof in Godt den Vader,
 Almaghtigh, en volkomen goet,
 Die hemel, aerde, en zee te gader
 Hun wesen gaf, ick rust met een
 Op J E S U S , boven zijn genooten
 Gezalf, des Vaders zoon alleen,
 Van eeuwigheit uit hem gesprooten,
 Ons aller Priester, Vorst, en Heer,
 En Leeraer, waerdigh prijs en eer.

Die, in der tijt oock, door de kracht
 Des Geests, die heiligh is, ontfangen
 Uit Davids Koningklijck geslacht.
 Na aller vaderen verlangen,
 Geboren wert uit eene Maeght,
 Maria: zonder schult most lijden,
 En voor Pilatus stoel gedaeght,
 In 't endt, benaeut van alle zijden,
 Aen 't kruis den bittren dootsnick gaf;
 Geslooten wert in 't naere graf;

Ter helle daelde: wederom
 Ten derden dage, van 's doots keten
 Ontbonden, naer den hemel klom,
 Daer hy in glorie is gezeten,
 Aen 's Vaders rechte hant, wiens maght
 Het al bestiert door zijn vermogen:

Van waer men hem ten oordeel wacht,
 Als Rechter, in des hemels boogen;
 Om uit de wolcken, zijnen troon,
 Te scheiden levenden, en doën.

'k Geloof [waer in my Godt versterck']
 Oock in den Heiligen Geest, vol vrede:
 De heilige en Katholijcke Kerck;
 Der Heiligen gemeenschap mede:
 Vergiffenis van alle quaet:
 Verrijsenis van vleesch en âren:
 Het leven in volkomen Staet,
 En niet bepaelt van tijt of jaeren.
 Dit is 't Apostelijck geloof.
 Dat niemant ons hier van beroof.

Het gebedt des Heeren.

O Vader, die my naer uw beelt
 Bootseerde, na den val herteelde,
 En heilighde, en my mededeelt,
 Uit uwen rijcken schoot, vol weelde,
 Wat ziel en lichaem onderhoudt;
 En my mijn lusten leert betoomen;
 Mijn hoop, op uw gena gebout
 En liefde, ô Vader aller vromen,
 Ten hemel stijght, om, als een zoon,
 Te knielen voor uw' hoogen troon,

Uw groote naem, ô groote Godt,
 Van valsche godtheên afgescheiden,
 En wat verroest en haest verrot,
 Gedient wort by den blinden Heiden;
 Uw heiligheit, uw majesteit,
 Voozienigheit, en almacht blijven
 Zoo lang en wijder uitgebreit
 Als 't licht de schaduw zal verdrijven.
 Uw heerlijkheit en eere strael'
 Dat geen bepaeltheit haer bepael'.

Uw Rijck, geen aertsch noch weereltsch Rijck,
 Verknocht aen plaets, en grens, en tijden,
 Maer uwe majesteit gelijk,
 In hun, die voor uw eere strijden,
 Op hoop, van eens met uwen Zoon
 In eeuwigheit te triomfeeren,
 Daer duizenden, voor uwen troon,
 Uw heerlijkheit en Godtheit eeren;
 Dat Rijck moet groeien, en volsta
 In heerlijkheit, als in gena.

Uw wijze wil, en niet mijn wil,
 Gekrenckt door daeghlijx overtreden,
 En Adams heiloos erfgeschil,
 Neem' zijnen voortgang hier beneden,
 Als boven, in het hemelsch hof,
 Alle Englen, op uw' wenck, uw wetten
 Bestemmen, en uw' rijcken lof
 Eenstemmigh zingen, en trompetten.
 Mijn wil in uwen wille smilt',
 En wille al wat de hemel wilt.

Verleen ons, uit uw' vollen schoot,
 Uw woort, en 't voedtsel van genade;
 Voor al het Manne en hemelsch broot,
 Op dat dit onze ziel verzaede,
 En voede, en stercke, eer zy verweist.
 Verleen ons door uw' zegen, heden
 En daeghlijx, wat de nootdruft eischt,
 Tot onderhoudt van lijf en leden;
 Hoewel geensins voor my alleen,
 Maer alle menschen in 't gemeen.

Naerdienwe, door verzuim van deught,
 Of boosheit, menighmael bedreven,
 Ons schuldigh vinden van der jeught,
 Zoo wil de schulden ons vergeven;
 Gelijckwe 's naesten reekning net,
 In 't schultboeck van ons harte, sluiten,
 Met weêrwraek haet noch wrock besmet,
 Uit liefde, om 's naesten leet te stuiten;
 Zoo boeten wy door kleen gedult
 Uw' grooten eisch, ons zwaere schult.

Wanneer de Hel ons klampt aen boort,
 De lust der weereit hart en zinnen
 Met eenen glimp van vreught bekoort,
 Het zy van buiten, of van binnen;
 Zoo troost en moedigh en versterck
 Den zwacken geest door uw genade,
 Om onbezweecken in dit perck,
 En onverwonnen, zonder schade,
 Z'ontworstelen dit zielgevaer.
 Och, dat geschiede: dat zy waer.

Noodigh berecht over de nieuwe Nederduitsche misspellinge.

SEdert eenige jaren herwaert had Nederduitschlant het geluck dat vernuftige Schrijvers en Letterkunstenaers loflijk hunnen yver besteedden in onze Spraeck te schuimen, te zuiveren, te verrijcken, en te regelen, door schriften, of letterkunstigh onderwijs; waerover wy tegenwoordigh niet voorneemen ons inzicht, onder verbeteringe van letterwijzen, te melden, dan alleen wat de misspellinge belangt, in het verdubbelen der klinckletteren, by weinigen begonnen in te voeren; gelyck [om een voorbeelt te stellen] voor *Vader*, *Vaader*; voor *Vrede*, *Vreede*; voor *Koning*, *Kooning*, en diergelijcke walgende verdubbelingen van klinckletteren meer; quansuis om de langkheit van den klanck der syllabe of lettergreepe uit te drucken, en niet te lezen *Vadér*, *Vredé*, *Koning*: welcke verdubbelinge ick, gelyck oock eertijts van wylen den hooghgeleerden Heere *Vossius* zelf, oordeele een gansch ongerijmde en overtollige misspellinge te wezen, tegens den voorgang van Hebreen, Griec-

ken, Latijnen, Italianen, Spanjaerden, Franschen, Hooghduitschen, en andere tongen: en schoon men dezen voet van verdubbelen al volghde, noch blijft evenwel de twijfelachtigheid der langkheit of kortheit des klaneks der syllabe of lettergreepe, in een ongelijck grooter getal van andere woorden, daer de klanck lang valt, op d'eerste of tweede of derde lettergreep, gelijk by deze voorbeelden blijkt, namelijk op d'eerste, in *afgaen*; op de tweede, in *beerin*; op de derde, in *koopvaerdy*: het welck ick noodigh vondt aen te wyzen, om den inbreuck van deze wilde woestheit te stuiten, de Nederlantsche pennen voor d'aenstootelijcke klippe dezer misselijcke misspellinge te waerschuwen, en zulck een incktvlack uit onze boecken te wisschen.

Horatius:

*Leeftang: vaerwel. of slaet ghy beter gelt als dit,
Zoo deel het rustigh me: zoo niet, bestem mijn wit.*